

درس اول

- ۱- جهان انسانی و جهان فرهنگی را تعریف کنید. **جواب:** جهانی که محصول زندگی، اندیشه و عمل انسان است، جهان انسانی است. به هویت فرهنگی جهان اجتماعی جهان فرهنگی گفته می‌شود.
- ۲- جهان انسانی و جهان فرهنگی چه رابطه و نسبتی با یکدیگر دارند؟ **جواب:** جهان فرهنگی و جهان اجتماعی بخشی از جهان انسانی است زیرا جهان انسانی دارای بعد فردی و بعد اجتماعی است.
- ۳- جهان انسانی به چند بخش تقسیم می‌شوند؟ **جواب:** بخش فردی که مربوط به زندگی شخصی، اخلاقی و روانی فرد است. بخش اجتماعی که مربوط به زندگی اجتماعی و ارتباطات انسان هاست.
- ۴- بخش‌های فردی و اجتماعی جهان انسانی هر یک به چه نام‌های دیگری نامیده می‌شوند؟ **جواب:** بخش فردی رابه جهان ذهنی و بخش اجتماعی رابه جهان فرهنگی تعبیر می‌کنند. وقتی اندیشه محصور در ذهن است جهان فردی (ذهنی) است. وقتی اندیشه دیگران تحت تاثیر قرار می‌دهد جهان فرهنگی (اجتماعی) است.
- ۵- جهان ذهنی با جهان فرهنگی چه رابطه ای دارند؟ **جواب:** وقتی اندیشه ی فردی از ذهن به عمل درآید و دیگران را متاثر سازد جهان فردی با جهان اجتماعی (فرهنگی) رابطه برقرار کرده است. مثلا اندیشه ی خودمان را به صورت گفتار و نوشتار درآوریم و به دیگران تحویل دهیم.
- ۶- لایه های عمیق (بنیادین) و لایه های غیر بنیادین (سطحی) فرهنگ را بنویسید. **جواب:** عقاید و ارزش لایه های بنیادین (عمیق) و هنجارها و رفتارها غیر بنیادین (سطحی) فرهنگ هستند.
- ۷- لایه های عمیق فرهنگ با لایه های غیر بنیادین فرهنگ چه رابطه ای دارند؟ **جواب:** هر فرد براساس لایه های بنیادین فرهنگ خود (ارزش ها و عقاید) رفتاری می‌کند، زندگی روزمره خود را تفسیر می‌کند و درباره ی آنها تصمیم می‌گیرد.
- ۸- جهان فرهنگی و جهان ذهنی چه رابطه ای با یکدیگر دارند؟ **جواب:** هر اندیشه فردی (ذهنی) جهانی است که تفکر اجتماعی را رشد می‌دهد. تفکر اجتماعی بر تک افراد اثر می‌گذارد. این دو جهان با یکدیگر تعامل متقابل دارند. جهان فرهنگی ارزش ها و عقاید را برای فرد به وجود می‌آورد. جهان ذهنی ارزش ها و عقاید را در قالب هنجارها و رفتارهای عملی درمی‌آورد. مثلا جهان فرهنگی می‌گوید خدا پرست باش و ظلم بداست. جهان ذهنی می‌گوید دزدی نکن و روزه بگیر و....
- ۹- منظور از جهان عینی چیست؟ چه ویژگی هایی دارد؟ **جواب:** جهان عینی جهانی است که خارج از اراده و فعل انسان هاست. ۱- محدود به طبیعت نیست. ۲- شامل موجودات تکوینی هم هست. ۳- با جهان انسانی در ارتباط است ولی تحت امر انسان نیست.
- ۱۰- کسانی که جهان عینی رابه طبیعت محدود می‌کنند جهان را چگونه تقسیم بندی می‌کنند؟ **جواب:** ۱- جهان طبیعت (محسوسات) ۲- جهان ذهن (روان و اندیشه انسان) ۳- جهان فرهنگ (عقاید، ارزش ها و آرمان های انسان)
- ۱۱- متفکران مسلمان جهان عینی را چگونه یاد می‌کنند؟ **جواب:** جهان تکوین هم می‌گویند چون محدود به طبیعت و محسوسات نیست و شامل امور عالم دیگر هم می‌باشد. مانند آخرت، شهادت، فرشته آسمانی، بهشت، جهنم، ملکوت، کهکشان ها، دنیا و....

- ۱۲- جهان انسانی با جهان عینی چه ارتباط و پیوندی دارد؟ **جواب :** جهان عینی با پدیده های طبیعی و فوق طبیعی خود در عالم هستی بر ذهن (اندیشه ، روان ، اخلاق) و فرهنگ (عقاید، ارزش ها و رفتارها) اثر می گذارد .
- ۱۳- در خصوص اهمیت ، ارتباط و تاثیر جهان های مختلف چه دیدگاه هایی وجود دارد؟ **جواب :** دیدگاه اول : جهان عینی همان جهان طبیعی است و تفاوتی بین علوم طبیعی و علوم انسانی وجود ندارد. ذهن و فرهنگ هم هویتی مادی دارند مانند مارکسیست ها دیدگاه دوم : طبیعت ماده بی جان و آماده برای پذیرش انسان ها است جهان فرهنگی است که طبیعت را معنا و شکل می دهد و فرهنگ فراتر از جهان ذهنی و جهان عینی و جهان طبیعی است مانند رئالیست ها دیدگاه سوم : هر دو جهان فرهنگی عینی در تعامل هستند و جهان عینی محدود به جهان طبیعی نیست و ادراک هم محدود به انسان ها نیست بر اساس حکمت خداوند است ولی این حکمت الهی جهان فردی را بی مسئولیت نمی داند.
- ۱۴- نگاه قرآنی در خصوص جهان های عینی ، فرهنگی و انسانی چگونه است ؟ **جواب :** ۱- جهان عینی فراتر از محسوسات و طبیعت است. ۲- ادراک محدود به جهان انسان ها نیست . ۳- جهان عینی بر اساس حکمت الهی با انسان ها ارتباط دارد. ۴- انسان ها در قبال جامعه و فرهنگ خود مسئولیت دارند.
- ۱۵- از منظر قرآن در چه صورتی جهان عینی برکات خود را به روی انسان ها می گشاید و در چه صورتی آنها را پنهان می سازد؟ **جواب :** هرگاه انسان ها اخلاق الهی داشته و جامعه نیز از فرهنگ توحیدی برخوردار باشد جهان عینی برکات خود را به روی انسان ها می گشاید و اگر رفتار افراد و فرهنگ آنها هویتی مشرکانه داشته باشد ظرفیت های الهی و آسمانی پنهان می شوند.

فعایت های درس یک

- ۱۶- چگونه اندیشه فردی وارد حوزه فرهنگی می شود؟ **جواب :** وقتی فردی ذهنیت خود را به عمل درمی آورد جهان فرهنگی را گسترش داده و اندیشه وارد حوزه فرهنگ شده است . راه های ورود اندیشه به حوزه فرهنگ هنر و رفتارهای اجتماعی است.
- ۱۷- تفاوت موجودات جهان عینی با موجودات جهان انسانی در چیست؟ **جواب :** جهان انسانی تحت امر اراده ی انسان است و با انسان به وجود می آید ولی جهان عینی خارج از فعل انسان است و قبل و بعد از انسان هم وجود داشته و خواهد داشت. مثلاً رانندگی امری مربوط به جهان انسانی است ولی خورشید گرفتگی یا روز قیامت مربوط به جهان عینی و تکوینی است .
- ۱۸- برخی از آیات قرآن کریم از تعامل فعال جهان عینی با جهان فرهنگی و اجتماعی را بنویسید. **جواب :** آیه ۴۴ سوره انعام : پس چون آنچه از نعم الهی به آنها تذکر داده شده را فراموش نمودند ما هم ابواب هر نعمت را به روی آنها گشودیم تا به نعمتی که داده شدند شادمان گشت اند ناگاه به کیفر اعمالشان گرفتار کردیم که آن هنگام خوار و ناامید گردیدند. آیه ۴۱ سوره روم : فساد و پریشانی به کرده ی بد خود مردم درهمه ی برو بحر پدید آمد تا ما هم کیفر بعضی اعمالشان را به آنها بچشانیم باشد که پشیمان شده و به درگاه خدا بازگردند.

آیه ۹۶ سوره اعراف: و چنانچه مردم شهر و دیار همه ایمان آورده و پرهیزکار می شدند همانا مادرهای برکات آسمان وزمین را بر روی آنها می گشودیم ولیکن چون تکذیب آیات کردند ما هم سخت به کیفرکردار زشتشان رسانیدیم.

درس دوم

- ۱- کدام موجودات از تاریخ مشترک برخوردارند؟ مثال بزنید.
جواب: موجوداتی که از هویت مشترکی برخوردارند
- ۲- به دلیل کدام توانایی برخی از موجودات در مناطق مختلف جغرافیایی یافت می شوند؟ جواب: به دلیل توان انطباق و سازگاری با محیط
- ۳- چگونه انسان امکان سازگاری با شرایط مختلف جغرافیایی را پیدا می کند؟ جواب: آدمی با فعالیت های انسانی و فرهنگی خود و از طریق تصرفاتی که در طبیعت انجام می دهد امکان سازگاری با شرایط مختلف جغرافیایی را پیدا می کند.
- ۴- چرا فرهنگ ها، اخلاق ها و تاریخ بشر یکسان و مشترک نیست؟ جواب: زیرا انسان ها از عقاید و ارزش ها و هویت های متفاوتی برخوردارند.
- ۵- فرهنگ ها از نظر قابلیت گستره ی جغرافیایی، تداوم و انتقال چند دسته اند؟ جواب: ۱- فرهنگ هایی که در طول زمان در یک سرزمین واحد به وجود آمده اند و فرهنگ هایی که در زمان واحد در سرزمین های متعدده وجود آمده اند. ۲- فرهنگ هایی با عمر کوتاه و فرهنگ هایی با دوام طولانی ۳- فرهنگ هایی که قابلیت عبور از مرزهای جغرافیایی را دارند و جهانی می شوند، فرهنگ هایی که ناظر به قوم خاص و محدوده ی خاص جغرافیایی هستند.
- ۶- کدام فرهنگ ها قابلیت و ظرفیت جهانی شدن ندارند؟ جواب: ۱- فرهنگ هایی که ارزش ها و عقاید آنها ناظر به قوم و منطقه خاصی است ۲- نگاهی سلطه جویانه نسبت به دیگر اقوام ندارند.
- ۷- فرهنگ هایی که به سوی جهانی شدن حرکت می کنند چند دسته اند؟ جواب: ۱- فرهنگی که عقاید، رفتار و ارزش های آن ناظر به قوم یا منطقه یا گروه خاصی است مانند صهیونیست ها که متوجه نژاد خاص با رویکرد خاص مادی هستند. ۲- فرهنگی که عقاید، ارزش ها و رفتارهایش در خدمت قوم خاصی نیست و از سعادت همه انسان ها سخن می گوید مانند فرهنگ اسلامی
- ۸- فرهنگ سرمایه داری (فرهنگ سلطه، فرهنگ استکبار) از چه ویژگی هایی برخوردار است؟ جواب: ۱- ثروت و قدرت در کانون توجه اوست. ۲- کشورهای دیگر را در پیرامون قدرت و ثروت به خدمت می گیرد. ۳- تسلط یک قوم، جامعه و گروه خاص را بر دیگران دنبال می کند. ۴- دیگران را به ضعف و ناتوانی می کشاند.
- ۹- کدام فرهنگ ها از عقاید و آرمان های مشترک انسانی سخن می گویند؟ جواب: فرهنگی که در خدمت گروه و قوم خاصی نیست و سعادت همه انسانها را دنبال می کند.

- ۱۰- کدام فرهنگ‌ها شایستگی حرکت به سوی یک فرهنگ جهانی را دارند؟ **جواب:** ۱- عقاید، ارزش‌ها و آرمان‌هایشان موافق فطرت آدمیان باشد. ۲- هنجارها و رفتارشان مطابق با آرمان‌ها و عقایدش باشد.
- ۱۱- فرهنگ حق چه نوع فرهنگی است؟ **جواب:** فرهنگی که عقاید، ارزش‌ها و رفتارهایش مطابق نیازهای فطری انسان‌ها باشد.
- ۱۲- مدینه‌ی فاسقه فارابی چه نوع جامعه‌ای است؟ **جواب:** جامعه‌ای که عقاید و ارزش‌هایش حق است ولی هنجارها و رفتارهایش موافق با آن عقاید و ارزش‌ها نباشد.
- ۱۳- فرهنگ مطلوب جهانی از چه ویژگی‌های عام و جهان‌شمولی باید برخوردار باشد؟ **جواب:** حقیقت، معنویت، عدالت، حریت (آزادگی)، مسئولیت و عدالت.
- ۱۴- چرا حقیقت یکی از ویژگی‌های فرهنگ جهانی مطلوب است؟ **جواب:** زیرا فرهنگی که به حقیقتی قابل‌نباشد نمی‌تواند از معیار سنجش ارزش‌ها برخوردار باشد و توان دفاع عقیدتی از خود را ندارد.
- ۱۵- چه نوع فرهنگ‌هایی در صورت گسترش انسانیت را با بحران‌های روحی و روانی گرفتار می‌سازند؟ چرا؟ **جواب:** فرهنگ‌هایی که فقط به نیازهای مادی انسان توجه می‌کنند. زیرا از پاسخ به پرسش‌های بنیادین درباره مرگ و زندگی، سعادت معنوی و ابدی انسان‌ها ناتوان و غافل‌اند.
- ۱۶- چرا معنویت یکی از ارزش‌های فرهنگ مطلوب جهانی است؟ **جواب:** چون این فرهنگ می‌تواند به پرسش‌های بنیادین انسان‌ها در خصوص مرگ و زندگی و سعادت معنوی و ابدی پاسخ دهد و مانع بحران‌های روحی انسان‌ها می‌شود.
- ۱۷- ارزش عدالت و قسط چه تاثیری در فرهنگ جهانی دارد؟ **جواب:** مانع پایمال شدن حقوق انسان‌ها و دوقطبی شدن جهان و بهره‌کشی ظالمانه می‌شود.
- ۱۸- حریت و آزادگی در معنای راستین چگونه است؟ **جواب:** آزادی از قید و بندهایی که مانع از رسیدن آدمی به حقیقت و حقوق انسانی‌اش می‌شود.
- ۱۹- انواع آزادی و حریت را توضیح دهید: **جواب:** ۱- آزادی که انسان را از معنویت و بندگی خدا دور می‌کند. ۲- آزادی که وسیله‌ای برای رسیدن به خدا است.
- ۲۰- کدام ارزش‌های فرهنگ را در برابر فرهنگ‌های رقیب مقاوم می‌سازند؟ و زمینه ساز گسترش آن هستند؟ چرا؟ **جواب:** مسئولیت و تعهد زیرا رویکردهای تقدیرگرایانه و غیرمسئولانه مقاومت فرهنگی را از بین برده و زمینه ساز نفوذ و تسلط بیگانگان هستند.
- ۲۱- فرهنگی که مطلوبیت جهانی دارد باید دارای چه سطوحی از عقلانیت باشد؟ **جواب:** ۱- عقلانیتی که از جهان‌بینی و ارزش‌های آن دفاع کند. ۲- عقلانیتی که بر اساس ارزش‌ها و عقاید خود به نظام‌سازی و مدیریت اجتماعی بپردازد.
- ۲۲- در چه صورتی فرهنگ دچار نسبیّت می‌شود؟ **جواب:** در صورتی که از عقلانیتی برخوردار نباشد که از جهان‌بینی و ارزش‌های کلان، ولایه‌های بنیادین و هویتی خود دفاع کند.

۲۳- درچه صورتی فرهنگی که ادعای جهانی دارد ناکام می ماند؟ **جواب:** در صورتی که ۱- فرهنگ نتواند بر مبنای ارزش‌ها و عقاید خود یک نظام جهانی تعریف کند. ۲- فرهنگ نتواند مسیر حرکت به سوی یک نظام را برای عبور از شرایط متغیر و متحول اجتماعی ترسیم کند.

فعالیت های درس دوم :

۲۴- در سرزمین پهناور ایران در طول تاریخ چه فرهنگ هایی شکل گرفته اند؟ چه عناصری از این فرهنگ ها باقی مانده است؟ **جواب:** ۱- ایران باستان با عناصر: نوع دوستی، عدالت خواهی، دین مداری، خانواده و قداست آن، عفاف، عیدنوروز، اهمیت نور، ۲- ایران اسلامی با عناصر: آخرت، توحید، علم آموزی، خانواده و جایگاه زن، عدالت ۳- ایران معاصر با عناصر: مقاومت، مشروطه، استکبارستیزی، بازگشت به خویشتن، انقلاب، هویت یابی، مقاومت فرهنگی

۲۵- نمونه های تاریخی فرهنگ هایی که عقاید و ارزش های آنها با هنجارها و رفتارهایشان ناسازگار است بنویسید. **جواب:** ۱- جوامع غربی به نام دموکراسی کشتار می کنند ۲- الجزایر به نام دموکراسی انتخابات آزاد را برهم زد. (۱۹۹۰) ۳- در اروپا کسی حق مخالفت با هالوکاست را ندارد. ۴- در جامعه ی خودمان همه اخلاص عمل ندارند و فاصله ارزش‌ها و عمل به وجود آمده است. (ارزش های عملی با سکولاریسم عملی تناسب ندارد.)

۲۶- ارزش آزادی در فرهنگ اسلامی و فرهنگ سکولار غربی چه تفاوتی دارد؟ **جواب:** ۱- مرز آزادی غربی منافع دیگران است ولی آزادی اسلامی نزدیک شدن به خدا است. ۲- آزادی غربی نوعی اسارت انسان در مادی گرایی است ولی آزادی اسلامی آزاد شدن انسان برای رسیدن به خدا است. (آزادی از نفس اماره) ۳- آزادی غربی انسان را از معنویت و بندگی خدا دور می کند ولی آزادی اسلامی راهی برای رسیدن به خدا است.

درس سوم

۱- مدینه ی تغلب در گونه شناسی فارابی چگونه جامعه ای است؟ **جواب:** جامعه ای که سلطه بر دیگر جوامع را ارزش اجتماعی برتر خود می داند.

۲- در گذشته امپراتوری ها چگونه شکل می گرفتند؟ **جواب:** از طریق کشورگشایی با قدرت نظامی و حضور مستقیم سربازان پیروز

۳- سلطه و غلبه اقوام بر دیگران در تاریخ گذشته چگونه بوده است؟ **جواب:** غلبه ی نظامی با حضور مستقیم قوم مهاجم در مناطق جغرافیایی تحت سلطه (البته درهمه موارد بسط فرهنگی قوم غالب را به دنبال ندارد.)

۴- در گذشته اقوام شکست خورده در اثر حمله ی نظامی چگونه بار دیگر به استقلال می رسیدند؟ و درچه صورتی گروه مهاجمان را در خود هضم می کردند؟ **جواب:** در صورتی که قوم مغلوب هویت فرهنگی خود را حفظ کن با ضعیف شدن تدریجی قدرت نظامی مهاجم، می تواند بار دیگر استقلال سیاسی خود را به دست آورد. و اگر از فرهنگ غنی و قوی برخوردار باشد می تواند گروه مهاجم را در فرهنگ خود هضم کند مانند ایرانیان مسلمان که مغولان را در خود هضم کردند.

- ۵- چرا امپراتوری مغول منجر به فرهنگ جهانی نشد؟ **جواب:** زیرا فرهنگ مغولان فرهنگی قومی و قبیله ای بود و شایستگی لازم را برای یک فرهنگ جهانی نداشت و سریعاً تحت تأثیر فرهنگ جوامع مغلوب خود قرار گرفتند.
- ۶- نمونه هایی از جهان گشایی که منجر به جهانی شدن فرهنگ نشد مثال بزنید. **جواب:** فتوحات ایرانیان باستان ، تصرفات مغولان
- ۷- مغولان تحت تأثیر هویت فرهنگی کدام جوامع مغلوب قرار گرفتند؟ **جواب:** چین ، هند ، ایران
- ۸- ویژگی اغلب جهان گشایی ها و امپراتوری ها چه بود؟ **جواب :** ۱- سرزمین های تصرف شده به تدریج استقلال می یافتند. ۲- با کشتارها و خسارات انسانی و اقتصادی فراوان همراه بود.
- ۹- واژه امپریالیسم و انواع آن را توضیح دهید . **جواب :** ازواژه امپراتوری گرفته شده و به نوع سلطه ای اطلاق می شود. ۱- امپریالیسم سیاسی : اشغال نظامی جوامع ضعیف است . ۲- امپریالیسم اقتصادی : اشغال بازار، مواد خام و قدرت اقتصادی دیگر جوامع. ۳- امپریالیسم فرهنگی: مقاومت فرهنگی جامعه تحت سلطه سیاسی و اقتصادی فرویزد و برتری فرهنگی جامعه مسلط پذیرفته شود.
- ۱۰- واژه های استعمار و مستعمره را تعریف کنید و بنویسید از چه زمانی شروع شد و به اوج رسید؟ **جواب:** اشغال یک سرزمین با توسل به قدرت سیاسی و نظامی استعمار است و کشور تحت سلطه استعمار ، مستعمره است . از قرن ۱۵ به بعد توسط اروپاییان شروع شد و در قرن ۱۹ به اوج رسید و مستعمراتشان از ۳۵ درصد به ۶۷ درصد رسید .
- ۱۱- دلیل موفقیت و گسترش استعمار اروپاییان چه بود؟ **جواب:** ۱- پیشرفت در زمینه ی دریانوردی ۲- فنون نظامی و اقتصاد صنعتی اروپا
- ۱۲- در دوران استعمار عملکرد اروپاییان در قاره امریکا و جزایر اقیانوس ها چگونه بود؟ **جواب:** به نسل کشی و از بین بردن ساکنان بومی پرداختند. ۱۵ میلیون سرخ پوست را کشتند و مناطقی (کوبا، هائیتی، نیکاراگوئه و سواحل ونزوئلا) را خالی از سکنه کردند.
- ۱۳- انواع استعمار در طول تاریخ چند نوع بوده است ؟ **جواب:** استعمار کهن با غلبه و تسلط نظامی بر جوامع تحت سلطه ۲- استعمار نو با غلبه اقتصادی بر جوامع تحت سلطه ۳- استعمار فرانو با غلبه فرهنگی بر جوامع تحت سلطه
- ۱۴- ویژگی های استعمار نو را چیست ؟ **جواب :** ۱- پس از شکل گیری جنبش های استقلال طلبانه کشورهای مستعمره در قرن بیستم به وجود آمد. ۲- از مجریان بومی و داخلی کشورهای مستعمره استفاده می کردند. ۳- برای به قدرت رساندن نیروهای وابسته از کودتای نظامی استفاده می کردند. ۴- شکل غلبه ی آنها اقتصادی و وابستگی ساختارهای اقتصادی ، سیاسی و مالی بود و کنترل بازار و سیاست مستعمرات را در دست می گرفتند.
- ۱۵- انواع استعمار (قدیم ، نو و فرانو) در چه نکته ای اشتراک دارند؟ **جواب :** هر سه فراورده ی فرهنگ سلطه ی غرب هستند.
- ۱۶- استعمار قدیم با استعمار نو چه تفاوت هایی داشته است ؟ **جواب :** ۱- استعمار قدیم با غلبه ی نظامی و سیاسی بوده است ولی استعمار نو با غلبه ی اقتصادی و سیاسی ۲- مجریان استعمار قدیم بیگانه و خارجی بوده اند (حضور آشکار استعمارگران) ولی مجریان استعمار نو بومی و داخلی (حضور غیر مستقیم و پنهان استعمارگران) محسوب می شدند .

۱۷- استعمار نو دارای چه ویژگی‌هایی است؟ **جواب:** ۱- بیشتر از ابزارهای فرهنگی، علمی، رسانه‌ای و فناوری استفاده می‌کند. ۲- استعمارگران و مجریان هر دو پنهان‌اند. ۳- هویت فرهنگی (عقاید و ارزش‌ها) دیگر کشورها هدف قرار نمی‌گیرد. ۴- سلطه‌ی غرب بر همه جهان را تحت پوشش جهانی شدن دنبال می‌کند.

فعالیت‌های درس سوم:

۱۸- فرهنگ سلطه به دنبال چه نوع تأثیرات فرهنگی بر جوامع مغلوب است؟ **جواب:** تضعیف مقاومت فرهنگی، ایجاد تزلزل و تحول فرهنگی در قوم مغلوب، تحقیر فرهنگی قوم مغلوب، هویت زدایی فرهنگی قوم مغلوب، استعمار فرهنگی. ۱۹- درباره عملکرد اروپاییان در قاره‌ی آفریقا بنویسید. **جواب:** در بعد نظامی: به تسخیر آفریقا پرداختند. در بعد اقتصادی: بازارها، منابع و مواد اولیه‌ی آفریقا اشغال شد و در وجه فرهنگی: زبان و ادبیات بسیاری از کشورهای آفریقایی انگلیسی و فرانسه شده است.

۲۰- درباره مراحل گسترش نظام سلطه غرب و وجه غالب هر مرحله گفت و گو کنید. آیا وجه غالب هر مرحله، در مراحل دیگر وجود ندارد؟ **جواب:** در استعمار قدیم وجه غالب قدرت نظامی با حضور مستقیم نیروهای استعمارگراست. (مجریان بیگانه‌اند) در استعمار نو وجه غالب اقتصادی با حضور غیرمستقیم استعمارگراست. (مجریان بومی و داخلی‌اند). در استعمار فرانو وجه غالب فرهنگی با ابزار فناوری رسانه‌ای است (مجریان بومی و سیاست‌ها نیز ظاهر بومی‌اند). می‌توانند این وجوه بایکدیگر همزمانی داشته باشند، مثلاً در استعمار قدیم گاهی هم استعمار سیاسی، هم اقتصادی و هم فرهنگی بوده است، نمونه‌ی آن مستعمرات آفریقایی

درس چهارم

۱- ویژگی‌ها، ارزش‌ها و توان‌مندی‌های جهان اسلام برای ساختن یک فرهنگ جهانی چیست؟ **جواب:** ۱- اصول اعتقادی و ارزش‌های آن ثابت است. (خاص یک نسل و یک عصر نیست). ۲- اصول و ارزش‌هایش با نظام آفرینش و فطرت آدمیان مطابقت دارد.

۲- ویژگی‌های انسان از دیدگاه اسلام چیست؟ **جواب:** ۱- انسان موجودی مختار، مسئول و متعهد است. ۲- انسان خلیفه خدا در زمین است. ۳- انسان فطرتی الهی و کرامتی ذاتی دارد. ۴- سعادت انسان در نزدیک شدن به خدا است. ۵- شقاوت انسان در فراموشی خود، خدا و محدود کردن زندگی به این جهان است. ۶- انسان مسئول آبادی این جهان و پرهیز از فساد است.

۳- جایگاه عقل در دیدگاه اسلام چگونه است؟ **جواب:** عقل در فرهنگ اسلام محبوب‌ترین مخلوق خداست و پیامبران برای برانگیختن عقل مبعوث شده‌اند.

۴- پیامبران به چه منظوری مبعوث شده‌اند؟ **جواب:** پیامبران برای برانگیختن عقل، اجرای عدالت و جلوگیری از تراکم ثروت در دست اغنیا و آزادسازی مستضعفان از حاکمیت مستکبران و حاکمیت حق مبعوث شده‌اند.

- ۵- مراحل گسترش فرهنگ اسلامی درمقاطع تاریخی را نام ببرید. **جواب:** ۱- عصرنبوی ۲- دوران خلافت ۳- دوران استعمار ۴- بیداری اسلامی
- ۶- از مراحل گسترش فرهنگ اسلامی عصرنبوی رابه اختصار توضیح دهید. **جواب:** پیامبر آیات توحیدی را در جامعه جاهلی قبیله ای عربستان تبلیغ نمود. پس از ۱۳ سال مقاومت دربرابر فشارهای قبیله ای حکومت اسلامی تشکیل داد و ۱۰ سال به رفع موانع سیاسی آن پرداخت. به امپراتورهای زمان خودبرای پذیرش اسلام دعوت نامه فرستاد. گروه های مختلف شبه جزیره درسال نهم هجرت برای پذیرش اسلام به مدینه آمدند.
- ۷- از مراحل گسترش فرهنگ اسلامی دوران خلافت چگونه بود؟ **جواب:** از زمان رحلت پیامبر تا خلافت امویان ، عباسیان و عثمانیان ادامه داشت. پس از فتح مکه (سال هشتم هجرت) مقاومت دربرابرارزش های اسلامی از صورت آشکار درپوشش نفاق پنهان شد ومناسبات عشیره ای وقبیله ای درآن راه یافت . اما ارزش های اسلامی فارغ از عملکرد قدرت های سیاسی درسایر سرزمین ها گسترش یافت وفرنگ گروه های مهاجم رادرون خودهضم کرد.
- ۸- چرا قدرت هایی مانند سلجوقیان، مغولان ، عثمانی و... مانع از آن می شدند که ظرفیت ها و ارزش های اجتماعی فرهنگ اسلامی به طور کامل آشکارشود؟ **جواب:** زیرا این قدرت ها درچارچوب عادات تاریخی وفرنگ قومی وقبیله ای رفتار می کردند.
- ۹- دوره استعمار چه تاثیراتی بر فرهنگ اسلامی داشته است ؟ **جواب:** ۱- بخش هایی از جوامع اسلامی را تحت نفوذ سیاسی ، نظامی خود درآوردند. ۲- رجال سیاسی جوامع اسلامی را ازطریق قدرت نظامی و صنعتی مقهورخوساختند. ۳- قدرت سیاسی قومی وقبیله ای جوامع اسلامی را ازطریق سازش با دولت های غربی باقدرت استعمارگران پیوند زدند.
- ۱۰- منظور از استبداد استعماری چیست ؟ چگونه به وجود آمد؟ **جواب:** وقتی استبداد ایلی وقومی با استبداد استعمارگران غربی پیوند خورد استبداد جدیدی که جنبه استعماری داشت به وجود آمد.
- ۱۱- در مراحل گسترش فرهنگ اسلامی عصربیداری از چه ویژگی هایی برخوردار است ؟ **جواب:** ۱- مقاومت دربرابرنفوذ وسلطه غرب ۲- متفکران اسلامی خطرات سلطه فرهنگ غرب وفراموشی فرهنگ وهویت اسلامی را گوشزدکردند. ۳- باروی کارآمدن انقلاب اسلامی مکاتب وروش های غربی مقابله با سلطه استعمار(ناسیونالیسم ، ملی گرایی ، مارکسیسم) کنارگذاشته شد. ۴- مرحله نوینی درگسترش فرهنگ اسلامی با الهام ازانقلاب ایران به وجود آمد.

فعالیت های درس چهارم :

- ۱۲- اصولی که یک فرهنگ جهانی باید داشته باشد رادرآموزه های اسلامی جست وجو کنید. **جواب:** هستی شناسی توحیدی ، عدل وداد ، عقلانیت ، حقیقت ، خلیفه الهی بودن انسان .
- ۱۳- درباره چگونگی گسترش فرهنگ اسلامی دربین مسلمانان آسیای جنوب شرقی توضیح دهید. **جواب:** بنگلادش ازطریق بازرگانان عرب ، اندونزی ازطریق بازرگانان مسلمان هندی ، تایلند از طریق شیخ احمدقمی ، تانزانیا ازطریق بازرگانان مسلمان ایرانی (آفروشیرازی)

- ۱۴- درباره بخشی از ارزش‌های اجتماعی اسلام که با حاکمیت‌های قبیله‌ای و قومی نادیده گرفته می‌شدند توضیح دهید. **جواب:** تقواکم رنگ شدوارزش‌های خونی و نژادی رشد کرد. تبعیض‌ها جای عدالت را گرفت. زهد و ساده‌زیستی به تجملات تبدیل شد. برابری و برادری به قوم‌مداری تبدیل شد. استبداد ایل و قبیله‌ای جای آزادی را گرفت.
- ۱۵- عملکرد استبداد ایل قاجار را با استبداد استعماری رضاخان مقایسه کنید. **جواب:** استبداد قومی ایل با مذهب درگیری نداشت و شاهان ظاهراً دینی بودند اما استبداد استعماری رضاخان چون در راستای تأمین نیازهای مادی غرب بود پوشش ظاهری دینی هم نداشت و مستقیماً بدین مبارزه می‌کرد.
- ۱۶- درباره تأثیرات صدساله‌ی اخیر ناسیونالیسم در جهان اسلام توضیح دهید. **جواب:** وحدت امت اسلامی مخدوش بود. هویت‌سازی سکولار بود. اختلافات نژادی افزایش یافته بود. مقاومت اسلامی ضعیف شده بود.

درس پنجم

- ۱- ریشه رفتارها و هنجارهای فلسفی، مذهبی و مکاتب غربی کجاست؟ **جواب:** ریشه در عقاید و ارزش‌های بنیادین ۱- هستی‌شناسانه { انواع جهان هستی (دنیوی، معنوی، اساطیری و...) } ۲- انسان‌شناسانه (ویژگی‌های انسان از نظر اراده، اختیار، فطرت، خواسته‌ها و حقوق مادی و معنوی و...) ۳- معرفت‌شناسانه { روش‌شناسی: (از چه راه‌هایی می‌توان به شناخت حقیقت و واقعیت رسید؟ حس، تجربه، عقل، شهود، وحی و...) } دارد.
- ۲- مهم‌ترین ویژگی‌های هستی‌شناسانه، انسان‌شناسانه و معرفت‌شناسانه عقاید بنیادین جهان غرب چیست؟ **جواب:** در بعد هستی‌شناسانه: سکولاریسم. در بعد انسان‌شناسانه: اومانیسم. در بعد معرفت‌شناسانه: روشنگری
- ۳- ویژگی‌های عقاید بنیادین هستی‌شناسانه جهان غرب چیست؟ **جواب:** ۱- رویکرد دنیوی و این‌جهانی به هستی (سکولاریسم) ۲- آرمان‌ها دنیوی و این‌جهانی‌اند. ۳- ابعاد معنوی انسان، ابعاد متافیزیکی و فوق‌طبیعی جهان فراموش شده‌اند (سکولاریسم آشکار) یا به صورت گزینشی در حاشیه اهداف و نیازهای دنیوی به خدمت گرفته می‌شوند (سکولاریسم پنهان)
- ۴- سکولاریسم آشکار و سکولاریسم پنهان چه تفاوتی بایکدیگر دارند؟ **جواب:** در سکولاریسم آشکار به کلی ابعاد معنوی انسان متافیزیکی جهان هستی انکار می‌شود ولی در سکولاریسم پنهان این ابعاد نفی نمی‌شود فقط در خدمت نیازهای دنیوی قرار می‌گیرد.
- ۵- نمونه‌هایی برای سکولاریسم آشکار و سکولاریسم پنهان بنویسید. **جواب:** سکولاریسم آشکار: مکاتب ماتریالیستی (ماده‌گرایانه) سکولاریسم پنهان: پروتستانتیسم (نهیض دینی مسیحیان معترض به کاتولیک‌ها)
- ۶- فرهنگ معنوی و دینی را با فرهنگ سکولاریسم مقایسه کنید. **جواب:** ۱- در سکولاریسم پنهان توجه به زندگی مادی در ابعاد علمی و نظری غلبه دارد. دنیا و رفع نیازها هدف زندگی انسان است ولی در فرهنگ معنوی، دنیا وسیله است. ۲- در جهان معنوی افراد دنیاگرا از آشکار کردن نیت خودشان خودداری می‌کنند ولی در جهان سکولار افراد دیندار رفتار خود را توجیه دنیوی می‌کنند.

- ۷- ویژگی های انسان شناسانه عقاید بنیادین جهان غرب (اومانیسم) را بنویسید . **جواب :** ۱- در این جهان متکثر، انسان موجودی دنیوی و این جهانی است . ۲- انسان وظیفه تدبیر معنوی در این جهان ندارد. ۳- اصل در جهان ، انسان است که با اراده خود به تصرف در موجودات جهان می پردازد. ۴- توجه به ابعاد دنیوی ، جسمانی مادی انسان در هنر، ادبیات و حقوق بروز یافته است.
- ۸- فرهنگ اومانیسم را با فرهنگ معنوی مقایسه کنید. **جواب:** در فرهنگ معنوی اصالت با خدا است. انسان نشانه و خلیفه خدا بر زمین است و بر دیگر موجودات برتری دارد. و کرامت او ناشی از نزدیک شدن به خدا است اما در اومانیسم اصالت با انسان است نه خدا و زندگی دنیوی هدفی در خدمت به انسان است.
- ۹- هنرمردن با هنر قرون وسطی چه تفاوتی دارد؟ **جواب :** هنر قرون وسطی بر ابعاد معنوی انسان تاکید دارد و نقاشان چهره های اسوه های انسانی را در هاله ای از قداس ترسیم می کردند ولی هنرمردن بر ابعاد جسمانی و زیبایی های بدنی انسان تمرکز می کنند .
- ۱۰- حقوق بشر در اندیشه ی اومانیستی چه تفاوتی با حقوق انسان در فرهنگ دینی دارد؟ **جواب:** حقوق اومانیستی صورتی دنیوی بر اساس عادات و خواسته های طبیعی انسان دارد و انسان ها بدون نیاز به توجیه الهی و آسمانی خواسته های دنیوی را مطرح می کنند ولی حقوق انسان در فرهنگ دینی بر اساس فطرت الهی است و صورتی معنوی دارد و انسان ها خواسته های دنیوی خود را مستقلاً دنبال نمی کنند و این خواسته های دنیوی در سایه ی ابعاد معنوی اظهار می شود. (نفس پرستی هم در قالب مفاهیم دینی پنهان می شود .)
- ۱۱- چرا فرعون در توجیه رفتارش خود را در زمره خداوندگاران قرار می داد؟ **جواب :** زیرا در فرهنگ دینی افراد هواهای نفسانی خود را در قالب مفاهیم الهی و دینی پنهان می کنند و آشکارا خود را انسانی دنیوی و طبیعی معرفی نمی کنند
- ۱۲- منظور از روشنگری چیست ؟ روشنگری در معنای عام و روشنگری در معنای خاص را توضیح دهید . **جواب:** روشنگری یعنی با چه روش هایی به حقیقت و شناخت می رسیم و در این راه با چه موانعی روبه رو هستیم . روشنگری به معنای عام شناخت حقیقت بر اساس راه انبیا الهی و متکی بر عقل ، شهود و وحی است. روشنگری در معنای خاص مبتنی بر سکولاریسم و اومانیسم متکی بر عقل گرایی حسی است.
- ۱۳- روشنگری چه تاثیری بر دانش و علم مدرن داشته است؟ **جواب:** در قرون ۱۷ و ۱۸ رویکردی عقل گرایانه و راسیونالیستی داشت در قرون ۱۹ و ۲۰ صورتی حس گرایانه و آمپیریستی پیدا کرد و در حال حاضر با فول تجربه گرایی با بحران معرفت شناختی روبه روده است .
- ۱۴- روشنگری در معنای عام با روشنگری در معنای خاص چه تفاوت هایی دارد؟ **جواب :** روشنگری در معنای عام از وحی و عقل تجربیدی و تجربی استفاده می کند و تفسیری دینی از انسان ارائه می دهد و تحصیل علم تقدس الهی دارد ولی روشنگری در معنای خاص چون شناخت را محدود به حس و تجربه می کند علمی تجربی ، سکولار و ناتوان از داوری ارزشی به وجود می آورد. علمی که در خدمت خواسته های صرفاً دنیوی انسان است .
- ۱۵- منظور از دئیسم چیست ؟ **جواب:** اعتقاد به وجود خدا بدون اینکه به پیامبر ، شریعت و احکامی معتقد و پایبند باشند.

فعالیت های درس پنجم :

- ۱۶- آیا عقاید و رفتارهای دینی آثار دنیوی ندارد و آیا بیان آثار دنیوی آنها اشکال دارد؟ **جواب:** اثر دنیوی دارد مثلاً در ماه رمضان خشونت کمتری شود یا مصرف برخی کالاها کمتر و مصرف بعضی بیشتر می شود. بیان اینها اشکالی ندارد.
- ۱۷- در چه صورتی پرداختن با آثار دنیوی عقاید و رفتارهای دینی مشکل ساز می شود؟ **جواب:** در صورتی که ارتباط بین آثار دنیایی دین با اراده ی الهی قطع شده باشد و دین فقط از نظر مادی مورد توجه باشد نه از نظر آخرت و اراده ی الهی و دین بازیچه ی دنیوی نفس پرستان باشد.
- ۱۸- تفاوت حقوق بشر در ادو فرهنگ دینی و فرهنگ اومانیستی بیان کنید. **جواب:** حقوق بشر دینی مبتنی بر فطرت انسان و معنوی است مثلاً همه یادر دین برادر تو هستند یا در خلقت. اما حقوق بشر اومانیستی مبتنی بر خواسته و عادات طبیعی و مادی گرایانه ی بشر است و نباید با اصالت انسان در افتاد پس مثلاً حکم قصاص قابل قبول نیست.
- ۱۹- به چه دلیل روشنگری مدرن با رویکرد عقل گرایانه خود به دئیسم منجر می شود؟ **جواب:** نفی وحی و تاکید بر این مطلب که با کمک عقل خودمان و بدون استفاده از روش عملی می توان خدا را شناخت و در شناخت واقعیات فقط از معیارهای انسانی باید استفاده کنیم.

درس ششم

- ۱- تاریخ فرهنگ غرب به چند دسته تقسیم می شود؟ **جواب:** ۱- یونان و روم باستان ۲- قرون وسطی ۳- دوره رنسانس ۴- غرب جدید
- ۲- فرهنگ دوره باستان (یونان و روم) با قرون وسطی چه تفاوت هایی دارد؟ **جواب:**
دوره ی باستان	قرون وسطی
فرهنگ اساطیری	فرهنگ دینی مسیحیت
پرستش خدایان متعدد	اعتقاد به توحید
نگاه متکثر به عالم	نگاه واحد به عالم
- (در باستان خلقت از خدایان متعدد نشأت می گرفت و متکثر بود ولی در قرون وسطی همه مخلوقات به خدای واحد می رسید.)
- ۳- رنسانس به چه معناست؟ مشخصات این دوره تاریخی را بنویسید؟ **جواب:** به معنای تجدید حیات و تولد دوباره و بازگشت به دوران فرهنگ یونان و روم باستان. ۱- رویکردی دنیوی به مفاهیم معنوی و توحیدی (سکولاریسم) ۲- حرکت های اعتراضی نسبت به مذهب ۳- رویکرد دنیوی به عالم در سطح هنر، اقتصاد، سیاست ۴- ظهور پادشاهان محلی به عنوان رقیبان کلیسای دنیا طلب ۵- تلاش جهت حذف کلیسا و نقش دین و معنویت

- ۴- برخی از ویژگی‌های دوره‌ی تاریخی قرون وسطی را بنویسید. **جواب:** ۱- سکولاریسم عملی (به نام دین دنیا طلب کردن) ۲- به بهانه ایمان و وحی عقل را از اعتبار می‌انداختند. ۳- اقتدار کلیسا در همه‌ی امور زندگی ۴- اقتصاد کشاورزی و نظام ارباب رعیتی ۵- برده داری عام و فراگیر
- ۵- جهان غرب چگونه از دوره قرون وسطی به دوره رنسانس عبور کرد؟ **جواب:** ۱- جنگ‌های صلیبی، مواجهه با مسلمانان و فتح قسطنطنیه اقتدار کلیسا را فرو ریخت. ۲- ظهور قدرت‌های محلی به عنوان رقیبان دنیا طلب کلیسا
- ۶- رویکرد هنر، اقتصاد و سیاست در عصر رنسانس چگونه بود؟ **جواب:** در هنر به ابعاد جسمانی و دنیوی انسان اهمیت می‌دادند. در اقتصاد با رشد تجارت و کشف آمریکا از اقتصاد کشاورزی ارباب رعیتی به اقتصاد صنعتی سرمایه داری عبور کردند. در سیاست قدرت‌های محلی و شاهزادگان به رقابت با کلیسا پرداختند.
- ۷- رویکرد مذهب در دوره رنسانس چگونه بود؟ **جواب:** حرکات اعتراضی با دورویکرد: ۱- رویکرد دنیا گرایانه (همانند کلیسا) و تنها مخالفت با قدرت پاپ ۲- رویکرد معنوی و تقابل با دنیا گرایی
- ۸- نگاه اساطیری باستان به عالم، چه تفاوتی با فرهنگ مسیحیت در این خصوص دارد؟ **جواب:** توجه به عالم کثرت، (یعنی جهان دارای منشاهای گوناگون و متکثر است) از ویژگی‌های دوره اساطیری باستان است. مسیحیت نگاهی توحیدی داشت. (البته با عقیده به تثلیث و سکولاریسم عملی آن را تحریف کردند.)
- ۹- تحریفات مسیحیت چه پیامدهایی به دنبال داشت؟ **جواب:** ۱- عقیده به تثلیث و دور شدن از ابعاد عقلانی توحید ۲- توجیه عملکرد دنیوی تحت پوشش دین و معنویت (سکولاریسم عملی)
- ۱۰- چگونه فلسفه روشنگری به وجود آمد و سکولاریسم نهادینه شد؟ **جواب:** ۱- بازگشت به فرهنگ باستان جهت حذف پوشش دینی و تفسیر توحیدی ۲- حرکت‌های اعتراضی دینی به کلیسا و تفاسیر پروتستانی دینی و رواج آن در سطح فرهنگ عمومی جامعه ۳- نفوذ تفاسیر دینی فوق به لایه‌های عمیق فرهنگ غرب
- ۱۱- فیلسوفان روشنگری چگونه به تفسیر این جهان می‌پرداختند؟ **جواب:** با انکار ارزش علمی و وحی زمینه‌ی پیدایش علمی را فراهم آوردند که مستقل از وحی و صرف نظر از ابعاد متافیزیکی و فوق طبیعی عالم به تفسیر این جهان می‌پرداختند.
- ۱۲- چگونه در دوره رنسانس، ارزش‌های بنیادین غرب در عرصه علم و فناوری خود را ظاهر ساخت؟ **جواب:** ۱- علم رسالت شناخت حقیقت عالم و تعالی انسان را از دست داد و به صورت عقلانیت ابزاری درآمد. (وسیله‌ای برای تسلط انسان بر طبیعت) ۲- در بین علوم، علوم تجربی بارهاورد فناوری و صنعت بیشترین اهمیت را یافت.
- ۱۳- اقتصاد دودوره‌ی قرون وسطی و دوران رنسانس را با یکدیگر مقایسه کنید. **جواب:** در قرون وسطی اقتصاد بر مدار کشاورزی و روابط اجتماعی ارباب رعیتی (فئودالی) استوار بود که کشاورزان وابسته به زمین ارباب بوده و غیرقابل انتقال بودند. در رنسانس گسترش تجارت و رشد صنعت به پیدایش قشر جدید سرمایه داران انجامید و اقتصاد فئودالی به صنعتی - سرمایه داری تبدیل شد.
- ۱۴- چگونه ارزش‌های بنیادین غرب در اقتصاد دوران رنسانس خود را ظاهر ساخت؟ **جواب:** با گسترش تجارت، صنعت رشد کرد و قشر جدید سرمایه داران صنعتگر به وجود آمدند و روابط پیشین ارباب رعیتی را تغییر دادند.

۱۵- در قرون وسطی رویکرد به حقوق بشر چگونه بود ؟ **جواب :** به دلیل باورهای دینی مردم ، رفتارهای دنیوی نظام فئودالی توجیه دینی می شد.

۱۶- حقوق فطری با حقوق طبیعی بشر چه تفاوت هایی دارد ؟ **جواب :** حقوق فطری الهی انسان به نیازهای دنیوی و معنوی باد و ابزار وحی و عقل می نگرد. ولی حقوق طبیعی صرفاً به نیازهای این جهانی و طبیعی انسان نظر دارد.

۱۷- حقوق بشر در فرهنگ دینی چگونه است ؟ **جواب :** ریشه در ربوبیت پروردگار و فطرت الهی انسان دارد و وظیفه حراست از خلافت انسان و کرامات ذاتی او را دارد.

۱۸- در عقاید و ارزش های جدید غرب رویکرد سیاست و نظام سیاسی چگونه است ؟ **جواب :** نظام سیاسی سکولار که آرمان های خود را بر مبنای حقوق طبیعی و خواسته های دنیوی تنظیم می کند و اراده ی انسان هارا مستقل از ابعاد آسمانی و الهی مبداء قانون قرار می دهد.

۱۹- ویژگی های اندیشه سیاسی لیبرالیسم را توضیح دهید . **جواب :** ۱- اصالت بخشیدن به انسان دنیوی ۲- مبنای قانون گذاری اراده ی انسان ها است (مبداهمه ی ارزش ها انسان است نه حاکمیت الهی) ۳- فقط به حقوق طبیعی توجه می کند ۴- همه امور در قیاس با اراده ی انسان مباح است.

۲۰- نخستین انقلاب سیاسی لیبرال در تاریخ سیاسی جهان کدام است و چگونه شکل گرفت ؟ **جواب :** انقلاب فرانسه با حرکت های فرهنگی دوران رنسانس و اندیشه های فلسفی روشنگری و تغییرات اجتماعی مربوط به انقلاب صنعتی به وجود آمد.

فعالیت های درس ششم :

۲۱- به چه دلیل مواجهه ی با مسلمانان در طول جنگ های صلیبی و فتح قسطنطنیه ، زمینه های اقتدار کلیسا را درهم ریخت ؟ **جواب :** چون کلیسا بر پایه ی کتب عهد عتیق و انجیل استوار بود و با علوم جدید مخالفت داشت ولی اسلام به گسترش و رشد علم دستوری دهد و آنها را از طریق این جنگ ها با آزاداندیشی و علم گرایی آشنا شدند.

۲۲- به چه دلیل با پیدایش فلسفه های روشنگری ، سکولاریسم به عمیق ترین لایه های فرهنگی غرب راه پیدا می کند؟ **جواب :** چون مردم و فرهنگ عمومی آنچنان از تسلط و دنیاگرایی دینی مسیحیت زده شده بودند که وقتی سکولاریسم توسط اندیشمندان به انسان به صورت مستقل توجه کرد شیفته ی آن شدند و در سطوح مختلف جامعه نفوذ یافت.

۲۳- تحولات فرهنگی ، اجتماعی غرب در زمینه های دینی ، فلسفی ، صنعتی و سیاسی و ترتیب تاریخی آنها را بیان کنید . **جواب :** سیر تحولات به ترتیب دینی ، سیاسی ، فلسفی و صنعتی بود. در زمینه ی دینی از تقدس قدیسان و تمرکز دینی کلیسا به سمت عدم تمرکز دینی حرکت کردند. در زمینه ی سیاسی کمرنگ شدن مرزهای سیاسی و جهانی شدن مطرح شد. در زمینه ی فلسفی توجه به عالم کثرات رایج شد. در زمینه ی صنعتی صنایع چاپ و بخار و تکنولوژی های ماشینی مطرح شد .

درس هفتم

- ۱- مفاهیم نظام جهانی و جامعه جهانی را توضیح دهید؟ **جواب:** به شبکه‌ی روابط پایداری که بین جوامع مختلف در یک دوره‌ی تاریخی شکل می‌گیرد نظام جهانی گفته می‌شود. نظام جهانی محیط بین‌المللی را شکل می‌دهد که به آن جامعه جهانی می‌گویند.
- ۲- نظام جهانی به چه صورت‌هایی می‌تواند وجود داشته باشد؟ **جواب:** ۱- نظام جهانی که متاثر از یک فرهنگ موثر در سطح جهانی است. ۲- نظام جهانی که متاثر از تعامل چند فرهنگ و تمدن فعال و تاثیرگذار است.
- ۳- چه عواملی در روابط بین‌الملل موثر است؟ **جواب:** ۱- ویژگی‌های فرهنگ جوامع ۲- قدرت تاثیرگذاری جوامع
- ۴- در چه صورت نظام جهانی از انسجام برخوردار است؟ و در چه صورتی دچار چالش و تضادهای درونی می‌شود؟ **جواب:** اگر فرهنگی که در سطح جهانی غالب شده ویژگی‌های مطلوب فرهنگ جهانی را داشته باشد نظام جهانی انسجام خواهد داشت در صورتی که فرهنگ غالب ویژگی‌های مطلوب فرهنگ جهانی را نداشته باشد نظام جهانی دچار چالش و تضادهای درونی می‌شود.
- ۵- تاثیر فرهنگ امپراطوری و سلطه در نظام جهانی چگونه است؟ **جواب:** ۱- تقسیم جامعه‌ی جهانی به دویخس مرکز - پیرامون ۲- ایجاد وابستگی بین کشورهای مرکز - پیرامون ۳- ایجاد زمینه‌ی ستیز و چالش بین کشورهای مرکز - پیرامون
- ۶- در چه صورتی نظام جهانی صحنه تعاملات یا برخورد‌های فرهنگی می‌شود؟ **جواب:** در صورتی که جامعه‌ی جهانی عرصه‌ی حضور فعال فرهنگ‌های متفاوت باشد.
- ۷- جامعه جهانی در گذشته دارای چه ویژگی‌هایی بوده است؟ **جواب:** ۱- فرهنگ‌ها و تمدن‌های مختلف هر یک در بخشی از جهان حاکمیت و قدرت سیاسی داشتند. ۲- روابط اقتصادی، سیاسی، نظامی و فرهنگی بین‌الملل با حاکمیت‌های مختلف در جهان وجود داشت. ۳- تعاملات فرهنگی تابع روابط سیاسی، نظامی یا اقتصادی نبود. ۴- اگر در عرصه نظامی جامعه‌ای مغلوب می‌شد ولی از فرهنگ برتر برخوردار بود فرهنگ جامعه‌ی مهاجم را در خود هضم و جذب می‌کرد. ۵- امکان عبور فرهنگ‌ها از مرزهای جغرافیایی از طریق تجارت و تعامل علمی فراهم بود.
- ۸- نمونه‌هایی ذکر کنید که نشان دهد فرهنگ جامعه‌ی مهاجم در فرهنگ جامعه‌ی مغلوب هضم و جذب شده باشد؟ **جواب:** ۱- حفظ هویت ایرانیان در مقابل حاکمیت یونانیان سلوکی ۲- تحمیل فرهنگ چین شکست خورده بر مغولان ۳- غلبه فرهنگی اسلام بر مغولان
- ۹- چگونه فرهنگ اسلام نشر و گسترش یافت؟ **جواب:** گسترش فرهنگ اسلامی مرهون قوت و قدرت فرهنگی‌اش بود که به تدریج پذیرفته شد و در مناطق جنوب شرقی آسیا از طریق تجارت منتشر و گسترش یافت.
- ۱۰- شکل روابط بین‌الملل در دو قرن اخیر چگونه است؟ **جواب:** ۱- شکل‌گیری روابط مرکز - پیرامون ۲- آسیب‌پذیری موقعیت فرهنگی کشورهای غیر غربی که در حاشیه روابط سیاسی و اقتصادی بین‌الملل قرار گرفت.

- ۱۱- چه عواملی و مراحل موجب شکل‌گیری نظام جهانی نوین شد؟ **جواب :** ۱- پیدایش قدرت‌های سیاسی سکولار (دولت - ملت ها) ۲- قدرت با تجارت، سرمایه و صنعت پیوند خورد. ۳- مبلغان مسیحی و فراماسونری به خدمت گرفته شد. ۴- جوامع در نظام جهانی استعماری ادغام شدند.
- ۱۲- چگونگی پیدایش قدرت‌های سکولار (دولت - ملت) را توضیح دهید. **جواب :** زوال تدریجی قدرت کلیسا منجر به حاکمیت فئودال ها شد و با انقلاب فرانسه دولت‌هایی شکل گرفت که هویت خود را در ابعاد جغرافیایی، تاریخی، نژادی و قومی تعریف می‌کرد نه دینی و معنوی
- ۱۳- به چه دلایلی سرمایه‌داران جایگاه برتری نسبت به زمین‌داران پیدا کردند؟ **جواب :** ۱- رشد تجارت در دوران جدید ۲- بردگی سیاه‌پوستان آفریقایی و انتقال آنها به مزارع آمریکایی ۳- انتقال ثروت به اروپا
- ۱۴- چگونه در نظام جهانی نوین قدرت با سرمایه، تجارت و صنعت پیوند خورد؟ **جواب :** سرمایه‌داران جایگاه برتری یافتند و دولت‌ها برای تقویت قدرت خود نیازمند سرمایه‌ی آنها بودند و سرمایه‌داران نیز برای تجارت و سود نیازمند حمایت نظامی دولت‌ها بودند. صنعت نیز بر انباشت ثروت و موقعیت سرمایه‌داران افزود.
- ۱۵- به چه دلایلی کشورهای غربی در نظام نوین جهانی از مبلغان مذهبی و سازمان‌های فراماسونری استفاده می‌کردند؟ **جواب :** ۱- برای تامین منافع اقتصادی نیازمند درهم شکستن مقاومت‌های فرهنگی اقوامی بودند که سلطه و نفوذ آنها را تحمل نمی‌کردند. ۲- با تبلیغ مسیحیت فرهنگ عمومی جوامع غیر غربی را دچار اختلال کنند. ۳- برنخبگان سیاسی کشورهای دیگر تاثیر گذارند.
- ۱۶- ادغام جوامع در نظام جهانی استعمار چندگونه بوده است؟ (کشورهای استعمارزده به چندنوع تقسیم می‌شوند؟) **جواب :** ۱- جوامعی که مستقیماً به تصرف کشورهای استعمارگر درمی‌آمدند. ۲- جوامعی که از قدرت بیشتری برخوردار بودند و امکان غلبه مستقیم نظامی بر آنها نبود از طریق نفوذ اقتصادی، سیاسی و فرهنگی (شرایط نیمه استعماری) تحت سلطه درمی‌آمدند. (با استعمار نو و فرانکو)

فعالیت‌های درس هفتم :

- ۱۷- چالش‌ها و ستیزهای درون یک فرهنگ با چالش‌ها و ستیزهای بین دو فرهنگ چه تفاوت‌هایی دارد؟ نمونه بیاورید. **جواب :** دو فرهنگ در عقاید بنیادین و لایه‌های عمیق فرهنگی بایکدیگر دچار چالش می‌شوند در حالی که ممکن است درون یک فرهنگ بین اجرای رفتارها و هنجارها (لایه‌های سطحی فرهنگ) تفاوت وجود داشته باشد. مثلاً چالش جهان اسلام با جهان غرب از نوع چالش‌های بین دو فرهنگ است و چالش لیبرالیسم و سوسیالیسم درون یک فرهنگ (فرهنگ غرب) است.
- ۱۸- موقعیت فرهنگی جوامع غیر غربی را در مراحل سه‌گانه استعمار (قدیم)، استعمار نو و استعمار فرانکو توصیف کنید. **جواب :** در استعمار قدیم چون اصل با استعمار نظامی و سیاسی همراه بود فرهنگ کمتر تحت تاثیر بود و تاحدودی فرهنگ بومی حفظ می‌شد. در استعمار نو اصل با اقتصاد بود و فرهنگ بومی تحت تاثیر استعمارگران قرار می‌گرفت ولی فرهنگ به طور ویژه مورد توجه استعمارگران نبود. در استعمار فرانکو اصل با فرهنگ است و مهم‌ترین ابزار استعماری قرار می‌گیرد.

۱۹- درباره هویتی که کشورهای تازه تاسیس پیدا می کنند و تاریخی که برای هویت آنها تدوین می شود تامل کنید . **جواب :** کشورهای تازه استقلال یافته وجداشده از پیکره جهان قدیم از هویت فرهنگی منسجمی برخوردار نیستند . مرزهای جغرافیایی آنها نیز سیاسی و تحت امر استعمارگران شکل گرفته است و تنها در قالب مزیت نسبی در تولید برخی کالا ها به صورت کشورهای تک محصولی در می آیند و خود را از این طریق به دیگران می شناسانند.

درس هشتم

۱- عملکرد اقتصادی کشورهای غربی در چارچوب روابط دولت -ملت های جدید چگونه شکل گرفت ؟ **جواب :** قدرت سیاسی دولت - ملت ها با منافع اقتصادی صاحبان ثروت و صنعت و تجارت هماهنگ بود و رقابت های سیاسی استعمارگران با منافع اقتصادی آنان پیوند داشت.

۲- نظام اقتصادی کشورهای غیر غربی پیش از استعمار را با دوران استعمار مقایسه کنید : **جواب :** نظام اقتصادی این کشورها پیش از استعمار اغلب در تعامل با محیط جغرافیایی خود به گونه ای مستقل عمل می کرد و روابط تجاری آنها در حدی نبود که استقلال سیاسی شان را در معرض خطر قرار دهد. اما در دوران استعمار ساختار اقتصادی شان دگرگون شد و در راستای پاسخ به نیازهای کشورهای غربی درآمدند و دچار اقتصاد تک محصولی ، وابستگی اقتصادی ، بازار کالاهای غربی ، تامین کننده مواد خام و نیروی کار برای غربی ها شدند.

۳- تغییرات ساختار اقتصادی کشورهای غیر غربی در دوران استعمار دارای چه ویژگی هایی است ؟ **جواب :** ۱- به بازار مصرفی غرب تبدیل شدند. ۲- تامین کننده نیروی کار و مواد اولیه غرب شدند. ۳- صادر کننده یک ماده خام شدند. (تک محصولی شدند.) ۴- دچار کاهش قدرت چانه زنی در اقتصاد شدند. (افزایش وابستگی اقتصادی به غرب) ۵- مبادلات نابرابر در سطح جهانی به نفع کشورهای غربی ۶- انتقال برخی صنایع وابسته از غرب به کشورهای غیر غربی در جهت منافع استعمارگران (نه تعدیل جهانی ثروت) ۷- ورود به استعمار نو و ادامه حضور در چرخه نامتعادل توزیع ثروت جهانی ۴- گروه سرزمینی ، دولت - ملت چه نوع جامعه ای است ؟ **جواب :** واحدهای اجتماعی که در سرزمینی به نام کشور دارای نظام سیاسی ، اقتصادی ، آموزشی مشترکی هستند و توسط یک دولت اداره می شوند و اعضای آن خود را یک ملت می شناسند. ۵- دولت - ملت ها چگونه پدید آمدند ؟ **جواب :** دولت - ملت ها حاکمیت های سیاسی نوینی بودند که نخستین بار با افول قدرت کلیسا پدید آمدند.

۶- دولت - ملت های جدید از چه هویتی برخوردار بودند و چگونه عمل می نمودند ؟ **جواب :** هویتی سکولار ، دنیوی ، قوم گرایانه ، ناسیونالیست داشتند. در مسیر توسعه و گسترش خود به صورت قدرت های استعماری درآمدند و با فتوحات استعماری جغرافیای سیاسی جدیدی برای دیگر فرهنگ ها پدید آوردند.

۷- هویتی که استعمارگران برای فتوحات خود شکل دادند چگونه بود ؟ **جواب :** هویتی قومی و سکولار

۸- فرایند جهانی شدن چگونه شکل گرفت ؟ **جواب :** ۱- انباشت ثروت و پدید آمدن شرکت های بزرگ چند ملیتی ۲- گسترش صنعت ارتباطات ۳- کاهش اهمیت مرزهای سیاسی ۴- شکل گیری بازارهای مشترک منطقه ای و نهادهای بین المللی ۵- مدیریت سرمایه گذاری شرکت های بین المللی در سطح جهانی ۶- مخدوش شدن استقلال اقتصادی و سیاست های ملی

- ۹- دیدگاه موافقان و مخالفان جهانی شدن را مقایسه کنید : جواب : موافقان : جهانی شدن بدون اعتنا به مرزهای ملی نظم نوینی با جریان های نیرومند تجارت و تولید بین الملل را پیش می راند. مخالفان : جهانی شدن انسجام مطلوب جهانی را به دنبال نداشته است بلکه چالش ها و تضادهایی فراتر از مرزهای سیاسی دولت ها پدید آورده است .
- ۱۰- مبادلات فرهنگی جوامع از دیرباز چگونه شکل می گرفته است؟ جواب : از طریق تجارت ، مهاجرت و جنگ ، برخورد، انتقال ، اشاعه فرهنگ و مبادلات فرهنگی شکل می گرفته است.
- ۱۱- نظام جهانی در عرصه فرهنگی شاهد چه تحولاتی بوده است ؟ (نظام جهانی چه تاثیراتی بر فرهنگ جوامع غیر غربی داشته است ؟) جواب : برخورد استعماری غرب : ۱- موجب ضعف اقتصادی و سیاسی و خود باختگی فرهنگی جوامع غیر غربی شد. ۲- جوامع غیر غربی مدیریت خود را در گزینش عناصر فرهنگی از دست می دهند ۳- مدیریت فرهنگی جوامع غیر غربی در چارچوب اهداف اقتصادی و سیاسی در دست استعمارگران غربی قرار می گیرد.
- ۱۲- مفهوم امپراتوری رسانه ها را توضیح دهید؟ جواب : توسعه صنعت ارتباطات فاصله های زمانی و مکانی را کوچک کرده و مرزهای جغرافیایی را فرو ریخته ، کشورهای غربی و در راس آنها آمریکا با موقعیت قدرت و ثروت بر تر با تولید و پخش رسانه ها به مدیریت فرهنگی جوامع خود باخته غیر غربی پرداختند.
- ۱۳- چرا کشورهای کمتر توسعه یافته در برابر امپراتوری فرهنگی آسیب پذیر ترند؟ جواب : زیر منابع و امکانات لازم برای حفظ استقلال فرهنگی خود را ندارند.
- ۱۴- تجمع قدرت رسانه ای در دست صاحبان ثروت و کانون های صهیونیستی چه تاثیراتی داشته است؟ جواب : ۱- هویت فرهنگی جوامع غیر غربی را متزلزل ساخته است ۲- ارزش های دموکراتیک و سازوکارهای دموکراسی جهان غرب را به سخره گرفته و تضعیف نموده است .
- ۱۵- جهان غرب از طریق رسانه ها چگونه به مدیریت فرهنگی جوامع غیر غربی می پردازند؟ جواب : فرهنگ عمومی جوامع غیر غربی را مدیریت می کنند.
- ۱۶- چگونه جهان غرب به تثبیت مرجعیت علمی خود می پردازد؟ جواب : با تربیت نخبگان کشورهای غیر غربی و توزیع هدفمند علوم طبیعی و انسانی
- ۱۷- منظور از توزیع هدفمند علوم طبیعی و علوم انسانی توسط جهان غرب چیست؟ جواب : بخشی از علوم طبیعی را که مورد نیاز برای خدمت رسانی به کالاهای غربی است به کشورهای در حال توسعه آموزش می دهد ولی از آموزش دانش های راهبردی خودداری می کنند .
- ۱۸- به چه منظوری غرب به تربیت نخبگان کشورهای غیر غربی می پردازد؟ جواب : ۱- تثبیت مرجعیت علمی غرب ۲- توزیع هدفمند علوم طبیعی و انسانی
- ۱۹- علوم انسانی غرب زندگی آدمی را چگونه تعریف می کند و سازمان می دهد؟ جواب : بر بنیان های هستی شناختی ، انسان شناختی و روش های معرفتی بعد از رنسانس زندگی آدمی را صرف نظرا از ابعاد معنوی به گونه ای سکولار و دنیوی تعریف می کند و سازمان می دهد

۲۰- ترویج علوم انسانی غربی در کشورهای غیر غربی چه نقش و تاثیری داشته است؟ **جواب:** علوم انسانی غربی در کشورهای غیر غربی عمیق ترین نقش را در توزیع جهانی فرهنگ غربی ایفا می کند تا فرهنگ های دینی خود را از نگاه فرهنگ غربی بازخوانی کنند و از بنیان های معرفتی دینی و قدسی محروم شوند.

۲۱- چرا ترویج علوم انسانی غربی در کشورهای غیر غربی عمیق ترین نقش را در توزیع جهانی فرهنگ غربی ایفا می کند؟ **جواب:** زیرا موجب می شوند فرهنگ های دینی خود را از نگاه فرهنگ غربی بازخوانی کنند و از بنیان های معرفتی دینی و قدسی محروم شوند.

فعالیت های درس هشتم :

۲۲- سیاست تخته قاپو کردن ایلات در دوران رضاخان و انقلاب سفید چه تاثیری بر دآمداری و کشاورزی ایران داشت؟ **جواب:** گرفتن اسب و تنگ عشایر به منظور امنیت دآمداری را از رونق انداخت. خرد شدن زمین ها به نام اصلاحات ارضی موجب کاهش تولید انبوه و حرفه ای کشاورزی شد.

۲۳- صادرات نفت در تک محصولی کردن اقتصاد ایران چه نقش و تاثیری داشته است؟ **جواب:** ۱- بخش دولتی اقتصاد را به رویه بزرگ می کند ۲- اقتصاد را رانتی و فاسد می کند. ۳- اقتصاد را از مردم محوری خارج می کند

۲۴- پیمان های منطقه ای که جنبه ی مقاومت در برابر سیاست های جهانی سازی قدرت های برتر اقتصادی اروپا و آمریکا دارند دارای چه نقاط قوت و چه نقاط ضعفی هستند؟ **جواب:** ضعف اصلی آنها: نداشتن قدرت اجرایی است. نقاط قوت: ۱- عدم وابستگی به قدرت های جهانی ۲- خودباوری ۳- مقاومت فرهنگی در برابر فرهنگ غرب

۲۵- دلیل تلاش کشورهای غربی برای ممانعت از دستیابی ایران به تکنولوژی هسته ای چیست؟ **جواب:** ۱- حفظ مرجعیت علمی غرب ۲- مانع استقلال علمی و هویت مستقل ایرانی شوند.

۲۶- چرا در برابر تلاش جامعه ی علمی ایران برای تدوین علوم انسانی مبتنی بر نیازهای بومی و مبانی معرفتی اسلامی مقاومت می شود؟ **جواب:** ۱- جلوی خودباوری فرهنگی ایران و سایر کشورها گرفته شود. ۲- مانع از مقاومت فرهنگی ایران در برابر بنیان های هستی شناسانه، انسان شناسانه و معرفت شناسانه فرهنگ جهان غرب شوند.

درس نهم

۱- دو چالشی که جامعه ی غربی با عقاید و آرمان های جدید خود از آن عبور کرد را توضیح دهید. **جواب:** ۱- چالش بین رویکرد نظری کلیسا که رویکردی معنوی و دینی بود با رویکرد عملی دنیوی و این جهانی کلیسا ۲- چالش بین اربابان و قدرت های محلی با قدرت کلیسا

۲- جامعه غربی چگونه چالش بین رویکردهای نظری و عملی کلیسا را حل نمود؟ **جواب:** چون نمی توانست رفتار دنیوی کلیسا را اصلاح کند رابطه دین و دنیا را منفی دانست و از رویکرد معنوی نسبت به این عالم دست شست.

۳- جامعه غربی چگونه چالش بین اربابان و قدرت های محلی با قدرت کلیسا را حل کرد؟ **جواب:** دست کلیسا را از زمین هایی که تحت نفوذش قرار داشت قطع کرد و قدرت دنیوی شاهزادگان افزایش یافت.

- ۴- ارزش ها و آرمان های دنیوی جهان غرب که موجی از امید در قرن هیجدهم آفرید را بنویسید. **جواب :** ۱- سکولاریسم و انکار آسمانی بودن دین ۲- اومانیسم و تمرکز توجه به انگیزه ها و ارزش ها و آرمان های انسانی ۳- قطع ارتباط با متافیزیک و فراموشی مبداء و معاد
- ۵- جامعه غربی پس از انقلاب فرانسه چه راه هایی را طی کرد تا چالش های خود را پشت سرگذارد؟ **جواب :** ۱- بنیان های معرفتی و عقاید و ارزش های کلان خود را شکل داد. ۲- نظام های حقوقی ، سیاسی مربوط به خود را ایجاد کرد. ۳- به صنعت و فناوری مناسب با فرهنگ خود دست یافت.
- ۶- انواع چالش های جدید فرهنگ جدید فرهنگ را نام ببرید و برای هر یک نمونه ای ذکر کنید. **جواب :** ۱- اقتصادی (بحران بیکاری، رکود اقتصادی) سیاسی (عدم مشروعیت نظام های سیاسی) اجتماعی (گسترش اعتیاد ، طلاق) فرهنگی (بحران های معرفتی، هویتی، نیهیلیسم) ۲- منطقه ای (جنبش های ضد استعماری مثلا جنبش الجزایر ، ویتنام و...) فرامنطقه ای (چالش شرق و غرب ، غرب و اسلام) ۳- مقطعی (بحران های اقتصادی ۱۹۲۹، ۲۰۰۸) مستمر (چالش فقر و غنا) ۴- خرد (بحران های سیاسی و اقتصادی کشورهای هم پیمان غرب) کلان (جنبش ضد جهانی شدن ، وال استریت) ۵- معنوی و دینی (ضعف اخلاق و معنویت) ۶- معرفتی و علمی (تجربه گرایی محض ، حس گرایی) ۷- درون فرهنگی (تقابل لیبرالیسم با سوسیالیست) بین فرهنگی (تقابل غرب با اسلام) ۸- تمدنی (برخورد و تعارض تمدن هایین هندوچین و اسلام و امریکا و ژاپن و اسلاوها "طبق نظرهانتینگتن") ۹- ذاتی (فقر و غنا) عارضی (بحران های بیکاری و رکود)
- ۷- لیبرالیسم متقدم چه رویکردی داشت؟ چگونه عمل کرد ؟ **جواب :** لیبرالیسم متقدم (در قرن ۱۸ و ۱۹) رویکردی فردی و اقتصادی داشت. و موجب شد: ۱- نظام ارباب - رعیتی و ارزش های اجتماعی آن درهم ریخته شود ۲- کشاورزان را از بردگی عام رها کرده و به استثمار و بردگی جدید در قالب گارگران تبدیل کرد. ۳- اجازه مهاجرت به کشاورزان داد تا سرمایه وجود خود را به صورت کارگر در معرض خرید سرمایه داران قرار دهند. ۴- مانع مداخله دولت ها و کمک به مستمندان می شدند.
- ۸- مالتوس در نفی حق حیات کسانی که در فقر متولد می شوند چه اعتقادی داشت ؟ **جواب :** انسانی که در دنیای از قبل تملک شده به دنیا می آید، اگر نتواند قدرت خود را از والدینش دریافت کند و اگر جامعه خواهان کار او نباشد، هیچ گونه حقی برای دریافت کمترین مواد غذایی، مقام یا موقعیت ندارد. و طبیعت حکم به رفتن او می کند و این حکم را اجرا می کند.
- ۹- ریکاردو در خصوص مسایل اقتصادی برای حکومت گران چه وظایفی در نظر می گیرد ؟ **جواب :** حکومت گران به حفظ صلح، دفاع از مالکیت، کاستن از بهایی که باید برای قانون پرداخته شود و رعایت صرفه جویی در بخش های مختلف دولت پردازند، سرمایه و مردم راه خود را خواهند یافت.
- ۱۰- نمونه ای از عملکرد لیبرالیسم اقتصادی در قرن ۱۹ بنویسید. **جواب :** با وجود قحطی سال ۱۸۴۶ ایرلند دولت مردان انگلیسی از هر اقدامی برای مقابله با آن خودداری کردند و یک و نیم میلیون نفر تلف شدند و یک میلیون نفر مهاجرت کردند.
- ۱۱- چگونه لیبرالیسم موجب چالش فقر و غنا شد ؟ **جواب :** لیبرالیسم با تکیه بر شعار آزادی و آزادی اقتصادی راه استثمار را برای صاحبان ثروت باز کرده و عدالت را در عرصه حیات انسانی نادیده انگاشتند و چالش فقر و غنا در بطن و ذات فرهنگ غرب شکل گرفت.

۱۲- بلوک شرق و غرب چگونه شکل گرفت ؟ **جواب :** جهت حل چالش فقر و غنا مارکس لیبرالیسم اقتصادی، فردگرایی لیبرالیستی، اقتصاد سرمایه داری و مالکیت خصوصی را نقد کرد و معتقد به حرکت انقلابی برای ایجاد جامعه سوسیالیستی و کمونیستی شد. و با به قدرت رسیدن حزب کمونیست در شوروی بلوک شرق (چپ) در مقابل نظریه های لیبرالیستی جهان غرب (راست) شکل گرفت .

۱۳- بلوک شرق و بلوک غرب شامل کدام جوامع بودند؟ **جواب :** بلوک شرق: روسیه و کشورهای اروپای شرقی و چین. بلوک غرب : آمریکا و اروپای غربی

۱۴- شعار نظام های سوسیالیستی و مارکسیستی چه بود ؟ **جواب :** عدالت اجتماعی و توزیع مناسب ثروت

۱۵- دو مشکل اساسی نظام های سوسیالیستی و مارکسیستی را توضیح دهید . **جواب :** ۱- به بهانه عدالت اقتصادی آزادی های معنوی و آزادی دنیوی افراد از بین رفت ۲- طبقه جدیدی در دامن کشورهای سوسیالیستی شکل گرفت که بر مدار قدرت سازمان می یافت .

۱۶- شباهت و تفاوت دو ابر قدرت شرق و غرب را توضیح دهید. **جواب :** تفاوت : از نظر سیاسی ، اقتصادی و جغرافیایی در دو بخش متمایز قرار می گرفتند. شباهت: از جهت فرهنگی به فرهنگ واحدی تعلق داشتند یعنی شرق سیاسی نیز در متن غرب فرهنگی قرار داشت.

۱۷- مبانی نظری مارکسیسم در چه چارچوب فرهنگی قرار داشت؟ **جواب :** نظریه ی مارکسیسم در چارچوب بنیان های فرهنگی غرب به حل مسائلی می پرداخت که در متن این فرهنگ پدید آمده بود (قصد عبور از بنیان های نظری غرب را نداشت .) و رویکردی سکولار حتی ماتریالیستی نسبت به عالم داشت .

۱۸- چالش های بلوک شرق و غرب از کدام نوع چالش ها محسوب می شد ؟ **جواب :** ۱- جهانی ۲- درون فرهنگی ۳- عارضی ۴- تمدنی

فعالیت های درس نهم

۱۹- منظور از مفهوم آزادی مثبت و آزادی منفی در اندیشه های علوم اجتماعی و سیاسی چیست ؟ **جواب :** آزادی مثبت یعنی آزادی برای چه؟ (آزادی برای فرصت ها، آزادی برای پیشرفت و توسعه جامعه) آزاد شویم که به چه برسیم . آزادی منفی یعنی آزادی از چه ؟ از چه چیزهایی آزاد شویم (آزادی از استبداد و ظلم و...) انقلاب ها آزادی از ظلم هستند.

۲۰- برای هریک از انواع چالش های جدید جهان غرب مثال بزنید ؟ **جواب :** در سوال شش همین صفحه پاسخ داده شده است

۲۱- در دوران تقسیم دوقطبی جهان به بلوک شرق و غرب هریک از کشورهای منطقه خاورمیانه به کدام یک از دوقطب تعلق داشت ؟ **جواب :** کشورهای وابسته به بلوک غرب : ترکیه ، عربستان ، کویت ، امارات متحده عربی ، عمان ، اردن ، یمن شمالی ، قطر ، بحرین ، ایران قبل از انقلاب ، لبنان ، مصر بعد از جمال عبدالناصر کشورهای وابسته به بلوک شرق : سوریه ، عراق ، یمن جنوبی، مصر تا اول حکومت انور سادات ، سودان

- ۱- برخی از منشا جنگ‌ها در تاریخ جوامع بشری چیست؟ **جواب:** ۱- جهان‌گشایی (تعیین مرزهای جدیدامپراتوری‌ها (۲- دینی و مذهبی
- ۲- آگوست کنت دلایل بروز جنگ در گذشته را چه می‌دانست؟ و چرا معتقد بود جنگ در فرهنگ غرب عارضی و تحمیلی بوده است؟ **جواب:** معتقد بود در گذشته فاتحان از طریق غنائم جنگی بر ثروت خود می‌افزودند ولی بارش علم تجربی و صنعت ثروت از طریق غلبه بر طبیعت به دست می‌آید نه جنگ. بنابراین جنگ امری عارضی و تحمیلی است.
- ۳- چرا در قرن بیستم نظریه ی آگوست کنت درباره علل بروز جنگ رد شد؟ **جواب:** زیرا دو جنگ جهانی اول (۱۹۱۴-۱۹۱۸) و دوم (۱۹۳۹-۱۹۴۵) با صدمیلیون تلفات و استفاده از سلاح‌های شیمیایی و اتمی اتفاق افتاد.
- ۴- یکی از مهم‌ترین عوامل وقوع جنگ‌های جهانی را بیان کنید. **جواب:** رقابت کشورهای اروپایی بر سر مناطق استعماری، زیرا سرمایه و صنعت نیاز به بازارهای مصرف و نیروی کار ارزان داشت.
- ۵- طرف‌های درگیر در دو جنگ جهانی رفتار خود را چگونه توجیه می‌کردند؟ **جواب:** در قالب ایدئولوژی‌های ناسیونالیستی، لیبرالیستی و سوسیالیستی رفتارشان را توجیه می‌کردند. (توجیهی که ریشه در فرهنگ غرب داشت).
- ۶- پس از شکست یکی از طرفین و پایان جنگ جهانی دوم رقابت کشورهای اروپایی چگونه ادامه یافت؟ **جواب:** ۱- صلحی پایدار استقرار نیافت. ۲- بین متفقین دیروز جنگ سرد سایه انداخت. (در مناطق پیرامونی جنگ گرم ادامه یافت)
- ۷- جنگ سرد تا چه زمانی ادامه یافت؟ **جواب:** تا زمان فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی
- ۸- تداوم جنگ سرد چه تاثیر اقتصادی بر بازار داشت؟ **جواب:** بازار بخش وسیعی از اقتصاد کشورهای صنعتی یعنی اقتصاد وابسته به تسلیحات نظامی را گرم می‌کرد.
- ۹- پس از فروپاشی بلوک شرق محورهای عملیاتی جنگ چگونه تغییر کرد؟ **جواب:** محورهای عملیاتی جنگ و خون‌ریزی را از کشورهای غربی و ایدئولوژی‌ها و مکاتب غربی به فرهنگ‌ها و تمدن‌هایی منتقل کرده‌اند که در دوران استعمار تحت سلطه و اقتدار جهان غرب درآمده بودند.
- ۱۰- نظریه هانتینگتن چه نام داشت و توجیه گر چه چیزی بود؟ **جواب:** نظریه جنگ تمدن‌ها که عملیات نظامی قدرت‌های غربی را در قبال مقاومت‌های کشورهای غیر غربی توجیه می‌کرد.
- ۱۱- بحران‌های اقتصادی چه چالش‌های به دنبال دارد؟ (چه ویژگی‌هایی دارد؟) **جواب:** ۱- قدرت خرید مردم و مصرف کنندگان به شدت کاهش می‌یابد. ۲- تولیدکنندگان بازار فروش خود را از دست می‌دهند. ۳- کارخانه‌ها تعطیل می‌شوند و کارگران بیکار می‌شوند. ۴- نامتعادل شدن سیستم عرضه و تقاضا و از بین رفتن بازار مصرف
- ۱۲- بحران‌های اقتصادی با چالش‌های فقر و غنا چه شباهت و تفاوتی دارند؟ **جواب:** شباهت: هر دو هویتی اقتصادی دارند. تفاوت: فقر و غنا چالشی مستمر و ذاتی فرهنگ غرب است ولی بحران‌های اقتصادی اغلب دوره‌ای، مقطعی و عارضی‌اند.
- ۱۳- سه بحران اقتصادی بزرگ دو قرن اخیر را نام ببرید. **جواب:** ۱- بحران اقتصادی ۱۸۲۰ انگلستان ۲- بحران ۱۹۳۳-۱۹۲۹ (۴۰ میلیون بیکار و هزاران موسسه ورشکست شد) ۳- ۲۰۰۸ که در حال گسترش است.

- ۱۴- آسیب‌های مربوط به فقر و غنا با بحران‌های اجتماعی چه تفاوتی دارند؟ **جواب:** مسئله فقر و غنا متوجه قشر ضعیف جامعه است ولی بحران اجتماعی کل نظام اجتماعی را دربرمی‌گیرد.
- ۱۵- چرا اغلب بحران‌های اقتصادی با مسئله فقر و غنا پیوند می‌خورد؟ **جواب:** چون سرمایه‌داران با استفاده از ابزارها و اهرم‌هایی که دارند فشارهای ناشی از بحران‌های اقتصادی را به اقشار ضعیف و محروم و تولیدکنندگان خرد انتقال می‌دهند. (به دلیل انباشت سرمایه‌های کلان نزد خود)
- ۱۶- انتقال بحران اقتصادی به قشر محروم جامعه چه نتایجی به دنبال خواهد داشت؟ **جواب:** ۱- افزایش دامنه مسئله فقر و غنا ۲- تحریک و مقاومت محرومان جامعه ۳- گسترش بحران اقتصادی ۴- در صورت عدم کنترل بحران موجب فروپاشی نظام‌های سیاسی می‌شود. ۵- تبدیل به بحران جهانی می‌شود.
- ۱۷- منظور از مفهوم شمال - جنوب چیست؟ **جواب:** چون بیشتر کشورهای صنعتی و پیشرفته در نیمکره شمالی قرار دارند و کشورهای فقیر در نیمکره جنوبی تقابل کشورهای غنی و فقیر به تقابل شمال و جنوب تعبیر می‌شود.
- ۱۸- چرا مفهوم شمال - جنوب بعد از جنگ جهانی دوم بیش‌تر به کار برده شده است؟ **جواب:** زیرا برخی از اندیشمندان معتقد بودند که چالش بلوک شرق و غرب چالش اصلی نیست بلکه چالش اصلی چالش بین کشورهای غنی و فقیر است.
- ۱۹- اصطلاحات سیاسی که نشان‌دهنده‌ی چالش بین کشورهای غنی و فقیر را نام ببرید. **جواب:** شمال - جنوب، جهان اول و دوم و سوم، کشورهای توسعه یافته و عقب مانده، کشورهای مرکز و کشورهای پیرامون، کشورهای استعمارگر و استعمارزده
- ۲۰- منظور از کشورهای جهان اول، جهان دوم و جهان سوم چیست؟ **جواب:** جهان اول کشورهای سرمایه‌داری بلوک غرب، جهان دوم: کشورهایی که در بلوک شرق قرار داشتند. جهان سوم: کشورهای که خارج از دو بلوک قبلی هستند ولی تحت نفوذ آنها واقع می‌شدند.
- ۲۱- منظور از اصطلاح کشورهای توسعه یافته و توسعه نیافته یا عقب مانده چیست؟ این اصطلاح اشاره به چه نکته‌ای دارد؟ **جواب:** کشورهای صنعتی و ثروتمند کشورهای توسعه یافته نامیده می‌شوند و کشورهای دیگر در مقام مقایسه با آنها توسعه نیافته یا در حال توسعه یا عقب مانده نامیده می‌شوند. به این نکته اشاره دارند که کشورهای توسعه یافته الگوی کشورهای دیگرند و باید مسیر آنها را ادامه دهند.
- ۲۲- منظور از اصطلاح مرکز - پیرامون چیست؟ چه کسانی این اصطلاح را به کار می‌برند؟ **جواب:** کشورهای مرکز کشورهای پیشرفته و توسعه یافته کشورهای پیرامون کشورهای توسعه نیافته اند. کسانی که معتقدند کشورهای پیرامون به سبب نوع عملکرد کشورهای مرکزی در موقعیتی فقیرانه قرار می‌گیرند. جوامع غربی چالش‌های درونی خود را از طریق استثمار اقتصادی کشورهای غیر غربی حل می‌کنند. (با سرمایه‌گذاری مشترک و کار کارگران غیر غربی ثروت را از کشورهای پیرامونی به کشورهای مرکزی انتقال می‌دهند.)
- ۲۳- رابطه کشورهای مرکزی (غربی) با کشورهای پیرامونی (غیر غربی) به چه شکلی است؟ **جواب:** کشورهای مرکزی باثروتی که از کشورهای پیرامونی به دست می‌آورند سطح عمومی رفاه را برای کارگران و اقشار ضعیف جوامع غربی تامین می‌کنند و مشکلات حاد درونی را به بیرون مرزهای خود از طریق سرمایه‌گذاری‌های مشترک و معاهدات بین الملل

انتقال می دهند (مثل الودگی های هسته ای - زیست محیطی - اعتصابات کارگری و مشکلات اتحادیه های کارگری و...) و انتقال ثروت از کشورهای پیرامون به کشورهای مرکزی را تسهیل می کنند .

۲۴- اصطلاح استعمارگر و استعمارزده را چه کسانی به کار می برند؟ **جواب :** کسانی که چالش و نزاع بین این دودسته کشور را به ابعاد اقتصادی محدود نمی کنند و به ابعاد فرهنگی آن نیز نظر دارند. از نظر این گروه مشکل کشورهای فقیر تنها ضعف اقتصادی و صنعتی آنها نیست بلکه خود باختگی فرهنگی و الگو پذیری مقلدانه آنها از کشورهای صنعتی است .

۲۵- در چه صورتی دیگر بار چالش های درونی کشورهای غربی فعال خواهد شد؟ **جواب :** در صورتی که چالش های مربوط تقابل شمال - جنوب چه تقابلی جهانی است فعال شود .

فعالیت های درس دهم با پاسخ :

۲۶- پیامدهای اقتصادی جنگ جهانی اول در ایران بیان کنید : **جواب :** ۱- قحطی بزرگ سالهای ۱۲۹۸-۱۲۹۶ (۱۹۱۹-۱۹۱۷ میلادی) که همراه با گسترش بیماری آنفلونزا، مالاریا و مرگ و میر زیادی بود . ۲- تورم شدید ۳- گرایش اقتصاد ایران به سمت اقتصاد تک محصولی

۲۷- پیامدهای سیاسی جنگ جهانی دوم در ایران را بیان کنید . **جواب :** دخالت های گسترده در ساختار سیاسی ایران از جمله ۱- برکناری رضاشاه ۲- کودتای ۲۸ مرداد سال سی و دو ۳- وابستگی درباره غرب

۲۸- منظور از جنبش وال استریت چیست ؟ **جواب :** به علت فشارهای تقابل شمال - جنوب و تسلط شرکت های چند ملیتی و نارضایتی مرتبط با آن در ۱۷ سپتامبر ۲۰۱۱ در خیابان وال استریت که یکی از خیابان های اصلی اقتصادی امریکا در محله منهتن می باشد عده ای از جوانان دست به تجمع زدند که همچنان ادامه دارد. (البته جنبش ضد جهانی شدن و شرکت های چند ملیتی از دهه ی ۶۰ میلادی شروع شد.)

۲۹- جنبش وال استریت مربوط به کدام یک از چالش های جهان غرب است ؟ **جواب :** چالش ذاتی و مستمر بین فقر و غنا

۳۰- بحران اقتصادی ۲۰۰۸ چه تاثیری بر چالش فقر و غنا داشته است ؟ **جواب :** چالش فقر و غنا را گسترش داده و موجب بروز بحران های اجتماعی و سیاسی در سطح جهان شده است .

۳۱- کاربرد دو اصطلاح بلوک شرق و غرب را با شما - جنوب مقایسه کنید . **جواب :** بلوک شرق و غرب چالشی عرضی ، موقت ، گذرا ، فرعی و درون جهان فرهنگی غرب است . ولی شمال - جنوب ذاتی ، دائمی ، اساسی و خارج از جهان فرهنگی غرب است (بین فرهنگی محسوب می شود .)

درس یازدهم

۱- برخی مشکل سرنوشت ساز قرن بیستم را چه می دانند؟ این مشکل راناشی از چه می دانند؟ **جواب :** مسئله طبیعت و محیط زیست . این مشکل راناشی از برداشتی می دانند که انسان مدرن و فرهنگ غرب از عالم طبیعت دارد. طبیعتی که بی جان

وخام است و در معرض تصرفات انسان قرار می‌گیرد و باتسخیر و تصرف آن انسان تمامی مشکلات تاریخی خود را حل خواهد کرد.

۲- نگاه توحیدی به طبیعت چگونه است؟ **جواب:** طبیعت و هر چه در آن است، آیات و نشانه‌های حکمت خداوند است و همه موجودات طبیعی با ادراک و معرفتی که دارند به تسبیح خداوند مشغول بوده و به سوی او باز می‌گردند.

۳- طبیعت در نگاه اساطیری چگونه است؟ **جواب:** در نگاه اساطیری طبیعت ماده خام نیست، بلکه علاوه بر ظاهر دنیوی و این جهانی از ابعاد و نیروهای ماورائی نیز برخوردار است.

۴- نگاه فرهنگ‌های پیش از مدرن به طبیعت چه تفاوتی با نگاه انسان مدرن دارد؟ **جواب:** فرهنگ‌های پیش از مدرن به طبیعت نگاه غیردنیوی داشته و برای تصرف آن از نیروهای معنوی نیز استفاده می‌کردند ولی انسان مدرن به دلیل نگاه سکولار به طبیعت تصرف در طبیعت را تنها با فنون و روش‌های طبیعی انجام می‌دهد و دیدگاه معنوی به طبیعت را کودکانه می‌پندارد.

۵- پیامد نگاه انسان مدرن به طبیعت چه بود؟ **جواب:** انقلاب صنعتی و گسترش سریع صنعت و تکنولوژی مدرن که آسیب‌ها و مشکلاتی برای طبیعت داشته است.

۶- برخی از آسیب‌های زیست محیطی ناشی از انقلاب صنعتی را بنویسید؟ **جواب:** ۱- آلودگی هوا در اثر گازهای شیمیایی و گردفزار سنگین ۲- تخریب لایه اوزون در اثر گازهای گلخانه‌ای ۳- از بین رفتن منابع آب در اثر آلودگی آب‌های سطحی و زیرزمینی ۴- آلودگی‌های دریاها در اثر عوامل فیزیکی و شیمیایی ۵- بارش باران‌های اسیدی در اثر آلودگی آب و هوا ۶- از بین رفتن مراتع و جنگل‌ها که موجب جاری شدن سیل‌های خانمان برانداز می‌شود. ۷- گرم شدن طاق فرسای مناطق و خشک سالی ۸- مسمومیت خاک‌ها و تجمع مواد زاید تجزیه‌ناپذیر، سموم آفت‌کش، مواد رادیواکتیو و پلیمرها ۹- تهی شدن منابع طبیعی تجدیدناپذیر به منظور استفاده روزافزون ۱۰- در معرض نابودی قرار گرفتن حدود یک سوم انواع جانوران و گیاهان.

۷- بحران و چالش زیست محیطی به چه حوزه‌های دیگری منتقل شده است؟ **جواب:** به تدریج به حوزه‌های مختلف روابط انسانی و اجتماعی نیز منتقل شده است.

۸- آسیب‌های زیست محیطی چه واکنش‌هایی پدید آورده است؟ **جواب:** ۱- کنفرانس‌های بین‌المللی ۲- اعتراض مردمی که جنبش‌های اجتماعی طرفداران محیط زیست را به وجود آورده است.

۹- جنبش‌های اجتماعی که در واکنش به آسیب‌های زیست محیطی پدید آمدن بحران رانشی از چه چیزی می‌دانند؟ چه راهکاری برای آن ارائه می‌کنند؟ **جواب:** الف) ناشی از فرهنگ مدرن جامعه غربی و بسترهای معرفتی آن. ب) بازگشت به رویکردهای معنوی به طبیعت

۱۰- رویکرد معرفتی (راه شناخت) در فرهنگ قرون وسطی چگونه بود؟ **جواب:** کتاب مقدس و شهود آباء کلیسا که به موازات آن، دوا بر عاقل استدلالی و تجربه رانادیده می‌گرفتند.

۱۱- بحران معرفتی غرب چگونه شکل گرفت و برای برون رفت از آن چه اقداماتی انجام داد؟ **جواب:** با تردید نسبت به روش معرفتی قرون وسطی در دوران رنسانس که برای برون رفت از آن به ۱- نادیده انگاشتن جایگاه وحی و شهود ۲- بسنده

کردن به شناخت حسی و تجربی به عنوان تنه‌اره شناخت علمی ۳- قطع پیوند با استدلال عقلی جدید با شهود حقایق عقلی و فوق طبیعی ، پرداخت که البته بیش از دوسده دوام نیاورد.

۱۲- روش شناسی جامعه شناسان قرن نوزدهم را توضیح دهید . **جواب:** تنه‌اره درست برای شناخت حقایق امور روش تجربی است. حقایقی که پیامبران از طریق وحی درباره جامعه بشری بیان کرده اند یا آنکه عالمان با استدلال های عقلی به آن رسیده اند باروش حسی و تجربی داوری کنند.

۱۳- غرب حضور استعماری خود را چگونه برای نخبگان توجیه و القا می کرد؟ **جواب:** تنه‌اره شناخت راه تجربی است که آگاهی ها و علوم دیگر جوامع غیر علمی است و پیروی از فرهنگ غربی تنها راه پیشرفت و توسعه دیگر فرهنگ هاست .

۱۴- روش شناسی غرب با چه محدودیت هایی روبه رو شد؟ **جواب:** ۱- ناتوانی از ارائه جهان بینی و داوری ارزشی و مبانی غیر تجربی علم مدرن ۲- محدود شدن روشنگری به مسایل و امور طبیعی ۳- مخدوش شدن استقلال معرفت تجربی از دیگر معرفت ها

۱۵- ابعاد بحران معرفتی- علمی فرهنگ غرب را بیان کنید ؟ **جواب:** ۱- افول روشنگری مدرن (حس گرایی و تجربه گرایی) و شکل گیری جریان های پست مدرن (معرفت علمی -تجربی تنه‌اره شناخت نیست و باید از آن عبور کرد) ۲- ناسازگاری ابعاد معرفتی غرب با نیازهای اقتصادی و سیاسی اش (ناتوانی فرهنگ غرب در توجیه حضور جهانی خودش در حالی که از نظر سیاسی و اقتصادی به این حضور نیاز دارد.)

۱۶- آخرین گام تاریخی انسان غربی در فرهنگ مدرن چه بود؟ **جواب:** رویکرد دنیوی و این جهانی ، بدون آنکه پوشش قدسی و دینی به خود گیرد. گرایش ها و رفتارهای دینی تنها با توجیه و پوشش دنیوی امکان مطرح شدن داشتند.

۱۷- تصور غلط برخی جامعه شناسان غربی در خصوص دین چه بود؟ **جواب:** دین طی قرن بیستم از آخرین عرصه حضور خود یعنی از قلمرو فرهنگ عمومی نیز بیرون خواهد رفت .

۱۸- منظور از مفهوم پساسکولاریسم چیست؟ **جواب:** با بحران معنویت در فرهنگ غرب در سالهای پایانی قرن بیستم شاهد بازگشت مجدد نگاه معنوی و دینی در سوح مختلف زندگی انسان ها هستیم که از آن به افول سکولاریسم یا پساسکولاریسم یاد می کنند.

۱۹- مهم ترین علت تداوم باورهای دینی و معنوی در زندگی انسان چیست؟ **جواب:** نیاز فطری آدمی به حقایق قدسی و ماوراء طبیعی است . یک فرهنگ علاوه بر پاسخ به نیازهای جسمانی و دنیوی انسان باید به نیازهای معنوی و قدسی او نیز پاسخ دهد تا دچار بحران معنوی، پوچ گرایی و نیهیلیسم نشوند.

۲۰- نیهیلیسم چگونه شکل گرفت ؟ **جواب:** با انکار حقایق قدسی، ابعاد معنوی و حقایق ماورایی در پاسخگویی به پرسش های اساسی درباره وجود انسان، و معنا بخشیدن به زندگی و مرگ ناتوان شدند و دچار پوچ گرایی شدند که به آن نیهیلیسم می گویند.

۲۱- چرا فرهنگ غرب به آرمان های انقلاب فرانسه نرسید؟ **جواب:** چون با انکار حقایق قدسی و اصلت بخشیدن به انسان دنیوی به پوچ گرایی (نیهیلیسم) یاس و ناامیدی و مرگ آرمان ها و امیدها (آزادی و آرامش) منجر شد.

- ۲۲- گریز و رویگردانی از سکولاریسم در جوامع غربی چه پیامدهای به دنبال داشت؟ **جواب:** ۱- برخی از نخبگان جهان غرب در جست و جوی سنت های قدسی و دینی فعال شدند. ۲- مهاجران ساکن کشورهای غیر غربی که در قرن بیستم مقهور فرهنگ مدرن بودند به سوی هویت دینی خود فراخوانده شدند. ۳- بازار معنویت های کاذب و دروغین برای غارت میراث درهم ریخته روشنگری مدرن رونق گرفت. (مانند خرافه پرستی، شیطان پرستی، عرفان های سرخ پوستی و...) ۲۳- گریز از سکولاریسم در جوامع غیر غربی چگونه ظاهر شد؟ **جواب:** بازگشت به هویت فرهنگی و تاریخی آن جوامع و در جهان اسلام با بیداری اسلامی

فعالیت های درس یازدهم با پاسخ :

- ۲۴- جنبش محیط زیست گرای یا طرفداران محیط زیست را معرفی کنید؟ **جواب:** اولین جنبش محیط زیست در سال ۱۷۲۷ با بیماری تنفسی ادوارد اول در انگلیس به وجود آمد و موجب شد تعدادی از کارخانه ها از مرکز شهر خارج شوند. در قرن بیستم جنبش سبزه ها به وجود آمد که به دودسته تقسیم می شوند: سبزه های روشن که به پاس داری از محیط زیست به صورت فردی می پردازند و گرایش سیاسی خاصی ندارند. سبزه های تیره که رادیکال هستند و معتقدند با تغییرات سیاسی و کسب قدرت می توان به کاهش صنعتی شدن بی رویه پرداخت. ۲۵- دوبرحان معرفتی- علمی مربوط به آغاز و انجام فرهنگ جدید غرب را بایکدیگر مقایسه کنید. **جواب:** در آغاز به دلیل حسی شدن و ناتوانی در پاسخ های معرفت شناسانه و غیر تجربی، معرفت شناسی غرب هویت مستقل خود را از دست داد. (مثلا عقیده به تثلیث با عقلانیت سازگار نیست و غرب نمی تواند این موضوع را برای پیروان خود توجیه کند یا از تفسیر جهان هستی، داوری ارزشی و جهان بینی ناتوان است). در ادامه با گسترش ابعاد جهانی شدن و نیازهای اقتصادی و سیاسی غرب، از توجیه حضور جهانی خود ناتوان هستند. ۲۶- چرا اجلاس هزاره ادیان در آغاز قرن ۲۱ در سازمان ملل شکل گرفت؟ چرا در قرن بیستم چنین نشستی اتفاق نیفتاد؟ **جواب:** چون در قرن بیستم هنوز رویگردانی از سکولاریسم گسترش فراگیر نیافته بود و وارد مراحل پس اسکولاریسم نشده بودیم.

درس دوازدهم

- ۱- نخستین رویارویی اندیشمندان و عالمان دینی با قدرت های سیاسی جهان اسلام چگونه بود؟ **جواب:** بر اساس ضرورت حفظ امنیت با آن ها تعامل می کردند. ۲- کدام مفاهیم فرهنگ اسلامی در حاشیه قدرت های قومی مهجور و ناتوان مانده بود؟ **جواب:** فقاقت، عدالت ۳- جهان اسلام در نخستین رویارویی با غرب متجدد در چه شرایطی بود؟ **جواب:** ۱- قدرت های سیاسی جهان اسلام با استفاده از مفاهیم دینی به صورت قومی و قبیله ای عمل می کردند. ۲- ارتباط عالمان دینی با حاکمانشان در حد ضرورت حفظ امنیت بود. ۳- آسیب پذیری بیشتری نسبت به کشورهای غربی

پیدا کرده بودند. ۴- رجال سیاسی جوامع اسلامی مرعوب و شیفته جاذبه های دنیوی غرب شده بودند. ۵- عزت و استقلال کشورهای اسلامی به ضعف کشیده شده بودند.

۴- نمونه هایی از نخستین حرکت های بیدارگران اسلامی درون ایران بیان کنید. **جواب:** حضور فعال

عالمان دینی درمقابله بادولت تزاری روسیه و تدوین رساله های جهادیه ، اصلاحات امیرکبیر، حکم میرزای شیرازی درجنبش تنباکو ، اقدامات سیدجمال الدین اسدآبادی و شاگردانش درکشورهای اسلامی
۵- برخی از مهم ترین ویژگی های نخستین بیدارگران اسلامی را بنویسید. **جواب:** ۱- متوجه خطر کشورهای غربی برای جوامع اسلامی بوده و خواهان استقلال اقتصادی و سیاسی جوامع مسلمان بودند. ۲- به دنبال اصلاح رفتار دولت های اسلامی بودند. ۳- راه نجات امت اسلامی را بازگشت به اسلام و عمل به آن می دانستند . ۴- به دنبال اتحاد ملل اسلامی بودند (قومیت های مختلف را درمتن امت واحداسلامی به رسمیت می شناختند.) ۵- خطر غرب را بیشتر در رفتارهای سیاسی و اقتصادی آنها می دیدند. ۶- دوری مسلمانان از عمل به سنن اسلامی را عامل ضعف جوامع اسلامی می دانستند.

۶- نخستین بیدارگران اسلامی نسبت به فرهنگ غرب چه رویکردی داشتند؟ **جواب:** آشنایی عمیق با فرهنگ غربی (دنیوی و این جهانی) نداشتند و خطر آنان را بیشتر سیاسی و اقتصادی می دانستند. قدرت جوامع غربی رانتيجه عمل کردن آن جوامع به دستورات اسلام می دانستند .

۷- منورالفکرها چه کسانی بودند؟ **جواب:** شیفتگان جوامع غربی که بیشتر درلژهای فراماسونری سازمان می یافتند و بیداری را درعبور از فرهنگ اسلامی و پیوستن به فرهنگ غربی معنا می کردند و او مانيسم رابه آدمیت و روشنگری مدرن را به منورالفکری ترجمه می کردند.

۸- منورالفکران غربزده چه ویژگی هایی داشتند؟ **جواب:** ۱- نسبت به غرب احساس خطر نداشته و حضور آنان را فرصت می دانستند . ۲- خواستار اصلاح رفتار دولت های کشورهای مسلمان بودند. ۳- اصلاح در تقلید از رفتار فرنگیان می دیدند. ۴- مفهوم ناسیونالیسم (ملی گرایی) رابه جای امت و ملت اسلامی به کار می گرفتند.

۹- ملی گرایی در دیگر کشورها به چه واژه هایی ترجمه شد؟ **جواب:** شعوبیت ، قومیت

۱۰- اندیشه ناسیونالیستی در حرکت استعماری خود چگونه عمل می کرد؟ **جواب:** با عبور از دوره اسلامی و رجوع به دوران پیش از اسلام برای هریک از دولت های تازه تاسیس شناسنامه ای تدوین کرد و برای آنها به کمک مستشرقان و تاریخ نگاران غربی هویت سازی کرد .

- ۱۱- چگونه در کشورهای مسلمان حکومت های سکولار تشکیل شد ؟ **جواب:** منورالفکران غربزده به کمک دولت های استعمارگر غربی از موفقیت حرکت های بیدارگران جلوگیری کردند و حکومت های سکولار را در جوامع خود تشکیل دادند. در جهت از بین بردن مظاهر دینی و اسلامی و حذف ساختارهای اجتماعی پیشین و ایجاد ساختارهای اجتماعی استعماری جدید اقدام می کردند.
- ۱۲- نمونه هایی از قدرت های سکولار نام ببرید. **جواب:** رضاخان در ایران ، آتاتورک در ترکیه ، امان اله خان در افغانستان
- ۱۳- حکومت های منورالفکران غرب زده چه رهاوردی به دنبال داشت ؟ **جواب:** استبداد استعماری زیرا به دلیل وابستگی به کشورهای استعمارگر، استقلال سیاسی و اقتصادی جوامع اسلامی را مخدوش می سازند و مقاومت های مردمی برای حفظ هویت اسلامی خود را نیز سرکوب می کنند.
- ۱۴- نسل دوم غربزدگان به چه عنوانی نامیده شدند؟ چگونه به وجود آمدند؟ **جواب:** روشنفکران چپ اسلامی . در اعتراض به عملکرد اقتصادی نظام های لیبرالیستی و سرمایه داری غربی و حرکت های سیاسی نسل اول روشنفکران به وجود آمدند.
- ۱۵- برخی از ویژگی های روشنفکران چپ را بنویسید. **جواب:** ۱- حرکت های خود را در چارچوب اندیشه های ناسیونالیستی ، سوسیالیستی و مارکسیستی سازمان می دهند ۲- حرکت اجتماعی برخی از آنان به صورت مکاتب الحادی است و برخی از رویارویی مستقیم با اندیشه های دینی خودداری می کردند و گاهی با پوشش دینی بیان می داشتند ۳- در سایه ی حمایت های بلوک شرق قرار می گرفتند.
- ۱۶- تقسیم بندی کشورهای مسلمان طی قرن بیستم چگونه بود؟ **جواب:** بعضی از کشورهای مسلمان در حاشیه بلوک شرق و بعضی دیگر در حاشیه بلوک غرب قرار گرفتند.
- ۱۷- بنیانگذاران کشورهای غیر متعهد را نام ببرید : **جواب:** جمال عبدالناصر در مصر ، تیئودریو گسلاوی ، نهرو در هند
- ۱۸- با فروپاشی بلوک شرق جریان روشنفکری در کشورهای اسلامی چه سرنوشتی یافت ؟ **جواب:** روشنفکری چپ جاذبه ی خود را از دست داد و غربزدگان این جوامع دیگر بار در حاشیه اندیشه های لیبرالیستی غربی قرار گرفتند.
- فعالیت های درس یازدهم با پاسخ :
- ۱۹- عبارت محمد عبده را تحلیل کنید: در غرب اسلام را دیدم و مسلمانان را ندیدم و در شرق مسلمانان را دیدم ولی اسلام را ندیدم ؟ **جواب:** عبده و نخستین بیدارگران اسلامی ، آشنایی عمیق با فرهنگ غرب نداشتند

و فقط مظاهر تمدن غرب را می‌دیدند و از مبانی هستی‌شناسی و معرفت‌شناسی فرهنگی غرب شناخت کافی نداشتند.

۲۰- تعدادی از چهره‌های منورالفکر کابینه رضاخان رانام ببرید و به فعالیت‌های آنها اشاره کنید. **جواب**

: تیمورتاش، محمدعلی فروغی، علی منصور، حسن مستوفی، مهدی قلی‌هدایت، محمودجم، احمدمتین
دفتری نخست وزیران رضاخان بودند و کابینه‌هایی تشکیل دادند که مروج اندیشه‌های ناسیونالیسم و لیبرالیسم در ایران بود.

۲۱- نخستین بیدارگران اسلامی را با منورالفکران غرب زده مقایسه کنید؟ **جواب**: ۱- نخستین بیدارگران

اسلامی راه نجات امت اسلامی را بازگشت به اسلام می‌دانستند در حالی که منورالفکران غرب زده اصلاح را در تقلید از رفتار فرنگیان می‌دیدند. ۲- بیدارگران اسلامی نسبت به کشورهای استعمارگر احساس خطر می‌کردند ولی منورالفکران حضور آنان را فرصت می‌دانستند. ۳- بیدارگران اسلامی به دنبال ایجاد اتحاد ملل اسلامی و تشکیل امت واحده بودند ولی منورالفکران این مفاهیم را بی‌معنی و منفور دانسته و به جای آن به دنبال ناسیونالیسم (اندیشه قوم‌گرایانه غرب متجدد) بودند.

۲۲- نمونه‌هایی از جریان‌های ناسیونالیستی و مارکسیستی در ایران را بیان کنید. **جواب**: فداییان خلق و حزب

توده از جریان‌های مارکسیستی و حزب رستاخیز از جریان‌های ناسیونالیستی در ایران بودند.

۲۳- وجوه اشتراک و افتراق منورالفکران و روشنفکران غرب زده را بیان کنید. **جواب**: اشتراک: هر دو

تبار معرفتی مدرنیته دارند و دارای گرایش دنیوی و سکولار هستند. افتراق: ۱- منورالفکران دارای گرایش لیبرال هستند ولی روشنفکران غرب زده گرایش چپ‌گرایانه دارند. ۲- منورالفکران همراه و موافق کامل غرب هستند ولی روشنفکران غرب زده نگاهی انتقادی محدودی هم نسبت به غرب دارند.

سوالات و پاسخ‌های درس سیزدهم علوم اجتماعی پیش دانشگاهی

۱- تعامل عالمان شیعی با دولت قاجار چگونه بود؟ **جواب**: برمدار مقاومت منفی بود.

۲- مقاومت منفی در برابر دولت‌های قاجار به چه معنایی بود؟ **جواب**: در مقاومت منفی حاکمیت پادشاه ظالمانه و غیرم مشروع

دانسته می‌شود و همکاری سیاسی با آن در حد واجبات نظامیه (اموری که برای بقای اصل زندگی لازم است مانند حفظ امنیت یا مقابله در برابر دشمن) است.

۳- چه زمانی مقاومت منفی به سوی فعالیت رقابت‌آمیز تغییر کرد؟ **جواب**: هنگامی که دولتمردان قاجار به دلیل اثرپذیری

از دولت‌های استعماری به جای مقاومت در برابر بیگانگان به سوی قراردادهای استعماری قدم برداشتند.

- ۴- منظور از فعالیت رقابت آمیز در دوران قاجار چه بود؟ **جواب:** ورود فعال در عرصه زندگی اجتماعی و سیاسی نه در جهت حمایت و تأیید قدرت حاکم بلکه در رقابت با آن است .
- ۵- حرکت رقابت آمیز عالمان در دوران قاجار چگونه بود؟ **جواب:** حرکت اصلاحی بود یعنی تلاش می کردند تا برخی از رفتارهای پادشاه قاجار را اصلاح نمایند مانند جنبش تنباکو
- ۶- نتیجه تجربه موفق جنبش تنباکو چه بود؟ **جواب:** فعالیت رقابت آمیز را از اصلاح رفتار به سوی اصلاح ساختار برد و منجر به جنبش عدالت خانه شد.
- ۷- هدف جنبش عدالتخانه چه بود؟ **جواب :** ۱- اصلاح شیوه زمامداری پادشاه ۲- تأسیس مجلسی که قوانین عادلانه را تدوین کند و شاه را ملزم سازد تا در چارچوب قوانین عادلانه الهی عمل کند.
- ۸- چرا عمل به تأسیس عدالتخانه عملی مشروع بود؟ **جواب:** فساد حاکمیت را کمتر می ساخت و در شرایطی که تحقق حاکمیت آرمانی مشروع امکان نداشت برای کنترل ظلم عمل به آن مشروع بود .
- ۹- چرا جنبش عدالتخانه یک انقلاب اجتماعی بود؟ **جواب:** ساختار نظام رفتار سیاسی جامعه را تغییر می داد.
- ۱۰- مراد منورالفکران از مشروطه با مراد عالمان مسلمان از مشروطه چه تفاوتی داشت ؟ **جواب:** مشروطه منورالفکران نوعی حاکمیت سکولار نظیر حاکمیت دولت انگلیس بود و بر مدار اراده و خواست بشر شکل می گرفت ولی مشروطه عالمان مسلمان مشروط کردن حاکمیت به احکام عادلانه الهی و شریعت .
- ۱۱- رقابت بین بیدارگران اسلامی و منورالفکران غرب چگونه پایان پذیرفت؟ **جواب:** با حضور قدرت های استعماری و دخالت انگلستان به نفع جریان منورالفکران پایان پذیرفت و حاکمیت منورالفکران به استبداد استعماری رضاخان ختم شد.
- ۱۲- شکست رهبران دینی در مشروطه چه نتیجه ای به دنبال داشت ؟ **جواب:** رهبران دینی از موضع فعالیت رقابت آمیز به موضع مقاومت منفی بازگشتند و این موضع در مرجعیت شیعه تا شروع انقلاب اسلامی ادامه یافت .
- ۱۳- انقلاب اسلامی ایران در چه شرایطی به وجود آمد ؟ **جواب :** ۱- هفتاد سال پس از مشروطه و نیم قرن حکومت پهلوی که در حاشیه ی دولت های غربی در جایگاه امن بود. ۲- روشنفکران چپ از صحنه رقابت های سیاسی داخلی حذف شده بودند. ۳- امام خمینی عملکرد مردم را از موضع مقاومت منفی به فعالیت رقابت آمیز تغییر داده بود . ۴- حرکت اصلاحی به سمت حرکت انقلابی درآمد.
- ۱۴- نقش حاکمیت آرمانی دینی در اندیشه اجتماعی و سیاسی شیعی چگونه بود ؟ **جواب:** حاکمیت الهی که توسط پیامبر و ائمه تحقق یافت سپس بانصب عام الهی به فقاوت و عدالت منتقل می شود یعنی اجرای روشمند احکام الهی وظیفه کسانی می شود که هم آگاه و عالم به احکام و شرایط اجرای احکام می باشند و هم به آگاهی خود عامل باشند.
- ۱۵- مشکل عدالت خانه تأسیس شده دوره قاجار چه بود؟ **جواب :** رفتار عادلانه را بر کسانی تحمیل می کرد که با معیارهای الهی بر مسند قدرت نشسته نبودند و قدرت را به زور قوم و عشیره و شمشیر و حمایت استعمارگران به دست آورده بودند و عالم به عدالت نبودند.
- ۱۶- مشروطه در اندیشه اجتماعی و سیاسی تشیع چه جایگاهی داشت ؟ **جواب:** نظامی بود که در شرایط ناتوانی از برقراری حاکمیت آرمانی در قیاس بانظام استبدادی اولویت و برتری پیدامیکرد.

- ۱۷- ویژگی مشترک جنبش‌های آزادی بخش با انقلاب اسلامی چه بود؟ **جواب:** جهت گیری ضداستعماری که داشتند.
- ۱۸- انقلاب اسلامی ایران در چه جهاتی با جنبش‌های آزادی بخش قرن بیستم تفاوت داشت؟ **جواب:** ۱- جنبش‌های آزادی بخش گرایش به شرق داشت ولی انقلاب اسلامی هیچ وابستگی به شرق و غرب نداشت. ۲- انقلاب ایران از متن روابط مردم به وجود آمد نه جنبش‌های چریکی ۳- انقلاب اسلامی از متن عقاید اسلامی و آموزه‌های فقهی و هستی‌شناسی توحیدی بوده نظریه‌های فلسفی غربی ۴- انقلاب اسلامی صرفاً سیاسی نبود بلکه دارای هویتی فرهنگی و تمدنی بود. ۵- انقلاب اسلامی به قطع وابستگی انجامید ولی جنبش‌های آزادی بخش حضور مستقیم استعمار (قدیم) را حذف می‌کردند. فعالیت‌های درس سیزدهم:
- ۱۹- مقاومت منفی با فعالیت رقابت‌آمیز اصلاحی چه تفاوتی داشت؟ **جواب:** ۱- مقاومت منفی با حکومت تعامل محدود داشت ولی رقابت اصلاحی تعامل گسترده جهت تغییر حکومت داشت. ۲- مقاومت منفی به تغییر در حکومت نمی‌انجامید ولی رقابت‌آمیز اصلاحی تغییراتی در حکومت به دنبال داشت در حاد ایجاد سازمان‌ها و نهادهای جدید (مثلاً تشکیل عدالتخانه)
- ۲۰- انقلاب اسلامی با انقلاب مشروطه چه تفاوت‌هایی داشت؟ **جواب:** انقلاب مشروطه فاقد جهان بینی مستقل است ولی انقلاب اسلامی دارای جهان بینی مستقل است. ۲- مشروطه گرایش مثبت نسبی به مدرنیته داشت ولی انقلاب اسلامی گرایش منفی دارد. ۳- انقلاب اسلامی به دنبال اجرایی کردن اسلام است ولی مشروطه چنین هدفی را دنبال نمی‌کرد. ۴- انقلاب اسلامی به قطع وابستگی انجامید ولی مشروطه به قطع وابستگی به بیگانگان نینجامید.
- ۲۱- وجه اشتراک انقلاب اسلامی با جنبش‌های آزادی بخش چه بود؟ **جواب:** ۱- جهت گیری ضداستعماری ۲- موجب تغییرات ساختاری شدند.

سوالات درس چهاردهم کتاب علوم اجتماعی سال چهارم رشته ادبیات و علوم انسانی

- ۱- در جهان دوقطبی قرن بیستم هویت اجتماعی افراد، جنبش‌ها، کشورها و انقلاب‌ها بر چه اساسی می‌شد؟ **پاسخ:** بر اساس نسبتی که بایکی از دوقطب بلوک شرق و غرب داشتند.
- ۲- دو محور مختصات برای تعییت هویت‌های فردی و جمعی در قرن بیستم چیست؟ **پاسخ:** رابطه و نسبت با دوقطب بلوک شرق و غرب
- ۳- در قرن بیستم جایگاه اهمیت جنبش‌های انقلابی چگونه مشخص می‌شد؟ **پاسخ:** بر اساس دوری و نزدیکی آنها با هریک از دوقطب شرق و غرب. در صورتی که جنبش یا انقلابی از این دوقطب و محوره دور بودند از اهمیت برخوردار نمی‌شدند.
- ۴- چرا از نظر دولتمردان آمریکایی انقلاب ایران توان مقاومت و تداوم نخواهد داشت؟ **پاسخ:** به دلیل اینکه ارتباطی با بلوک شرق برقرار نمی‌کرد در عین حالی که یک نظام سیاسی وابسته به بلوک غرب را هدف قرار داده بود.
- ۵- در چه صورتی انقلاب ایران می‌توانست فرصتی برای اتحاد جماهیر شوروی به حساب آید؟ **پاسخ:** اگر انقلاب رویکردی به بلوک شرق و جریان‌های چپ می‌داشت چون مانعی را که آمریکادرمزهای جنوبی شوروی ایجاد کرده بود فرو ریخته بود.

- ۶- چرا دولتمردان غربی در ابتدا از عمق حادثه ای که اتفاق افتاده بود غافل بودند؟ پاسخ: چون آنها انقلاب را با موازین جهانی می‌سنجیدند که در چارچوب فرهنگ غرب شکل گرفته بود حال آنکه انقلاب اسلامی ایران از متن فرهنگی برمی‌خاست که با هجوم همه جانبه غرب هویت آن به چالش کشیده شده بود.
- ۷- کدام حقیقت در نخستین روزهای انقلاب مورد توجه برخی از دانشمندان علوم اجتماعی قرار گرفت؟ پاسخ: انقلاب اسلامی ایران، انقلابی نبود که در چارچوب آرمان‌ها و ارزش‌های دنیوی و سکولار این جهان تعریف شده باشد بلکه انقلابی بود که از متن آرمان‌های معنوی و توحیدی جهان اسلام برای حفظ هویت اسلامی و برای تامین حقوق از دست رفته امت اسلامی شکل می‌گرفت.
- ۸- چرا انقلاب ایران از دیگر انقلاب‌ها متفاوت است؟ پاسخ: چون انقلابیاریک‌دم‌معنوی است و با هویتی مستقل از انقلاب فرانسه چون سایر انقلاب‌ها در جهت بسط و گسترش انقلاب فرانسه بودن و در اصل انقلاب جدید نبودند.
- ۹- انقلاب فرانسه چگونه شکل گرفت و چه اثری به جای گذاشت؟ پاسخ: در سال ۱۷۸۹ میلادی با آرمان‌ها و ارزش‌های مدنی شکل گرفت که پس از رنسانس به وجود آمده بودند و به صورت سلسله انقلاب‌های ۱۹۳۰ میلادی تا ۱۹۴۸ میلادی حیات مجدد خود را آغاز کرد و همه کشورهای اروپا را فراگرفت.
- ۱۰- انقلاب اکتبر ۱۹۱۷ روسیه با دیگر انقلاب‌های اروپایی چه تفاوت و چه شباهتی داشت؟ پاسخ: به دلیل رویکرد چپ و سوسیالیستی با دیگر انقلابات تفاوت داشت. ولی با خصلت سکولار و دنیوی خود در چارچوب آرمان‌ها و ارزش‌های روشنگری مدرن حرکت می‌کرد و تعارضی با آن نداشت. (شباهت)
- ۱۱- انقلاب‌های آزادی بخش قرن بیستم دارای چه ویژگی‌هایی بودند؟ پاسخ: این انقلاب‌ها تقلیدهای بدلی از انقلاب‌های مدرن بودند، فرهنگ‌هایی که در دوره استعمار مذهب و مورعوب جوامع غربی شده بودند چالش فرهنگی و تمدنی خود را از زبان و نگاه نظریه پردازان غربی تفسیر می‌کردند و راه حل آن را نیز در پیوستن به جوامعی می‌دیدند که در مرکز اقتصاد و سیاست‌های دنیای غرب واقع شده بودند.
- ۱۲- انقلاب اسلامی ایران دارای چه ویژگی‌های متفاوتی نسبت به دیگر انقلابات است؟ پاسخ: الگوی رفتاری خود را از فقه اجتماعی و سیاسی شیعی گرفت و رفتار اجتماعی خود را نیز بر همان اساس سازمان داد. این انقلاب با تجدید حیات معنوی و توحیدی هم از منظر دینی و فرهنگی به شناخت بحران و چالش‌های جهان اسلام پرداخت و هم با بازگشت به هویت اسلامی خود فرصت جدیدی را برای جهان غرب جهت عبور از بحران‌های معرفتی و معنوی پدید آورد.
- ۱۳- دولتمردان و روشنفکران جهان اسلام قبل از انقلاب اسلامی ایران با چه رویکردهایی به مسایل و مشکلات جهان اسلام می‌نگریستند؟ پاسخ: با دورویکرد: در رویکرد اول مسایل جهان اسلام از نوع مشکلاتی بود که در اثر تخریب تاریخی برای رسیدن به جوامع غربی پیش آمده بود. در رویکرد دوم این مسایل از نوع مشکلاتی بود که نظام سرمایه داری و لیبرالیسم غربی به وجود آورده بود. رویکرد دوم با استفاده از نظریه‌های چپ ارائه می‌شد و کسانی که این رویکرد را داشتند از موضع اندیشه‌های مارکسیستی و سوسیالیستی به مبارزه با غرب سیاسی می‌پرداختند.
- ۱۴- برخورد جوامع اسلامی و گروه‌های مبارز فلسطینی با مسئله فلسطین چگونه بود؟ پاسخ: در پوشش قطب بندی دوقطبی شرق و غرب قرار می‌گرفت. کشورهای زیر نفوذ غرب دولت غاصب اسرائیل را به رسمیت می‌شناختند و یادرجهت سازش با آن

گام برمی داشتند و بخشی دیگر که زیر نفوذ شرق بودند جبهه پایداری و مقاومت را تشکیل می دادند و گروه های مبارز فلسطینی ناگزیر به بخش اخیر ملحق شدند. تعدادی از گروه های فلسطینی هویت مارکسیستی و تعدادی دیگر اندیشه های ناسیونالیستی داشتند.

۱۵- گروه های مارکسیستی و ناسیونالیستی مبارزان فلسطینی دارای چه گرایشی بودند. پاسخ: گروه های مارکسیستی با هویت الحادی خود، جایگاهی برای باورها و اعتقادات دینی و معنوی قایل نبودند و گروه های ناسیونالیستی از موضع قوم گرایی عربی به اسلام می نگریستند و اسلام را از جهت اینکه پدیده ای عربی است می پذیرفتند.

۱۶- وضعیت فلسطین در تقابل بلوک شرق و غرب چگونه بود؟ پاسخ: دولت اسرائیل با تسلیحات و حمایت مالی آشکار آمریکا و انگلیس و دیگر کشورهای اروپایی تجهیز می شد و گروه های فلسطینی با موشک های سام هفت روسی می جنگید که حضور دولت اسرائیل بازار فروش اسلحه را در منطقه گرم کرده بود. با قرارداد کمپ دیوید بین مصر و اسرائیل موضع فلسطینی ها تضعیف شد.

۱۷- اهمیت انقلاب ایران در رابطه با مسئله اسرائیل چگونه بود؟ پاسخ: اهمیت ایران تنها در این نبود که مهم ترین قدرت حامی اسرائیل در منطقه یعنی شاه را ساقط کرده بود بلکه اهمیت انقلاب در مسیری بود که برای مبارزه با صهیونیسم ارائه می داد. انقلاب اسلامی به واسطه بازگشت به اسلام و با تکیه به فقه سیاسی و اجتماعی، مسئله اسرائیل را به عنوان مسئله جهان اسلام مطرح می کرد. بازگشت به اسلام اولاً مشروعیت قرارداد کمپ دیوید را در باور و اعتقاد مسلمانان مخدوش کرد ثانیاً مقاومت در برابر صهیونیسم را از موضع باور و اعتقاد اسلامی و با تکیه ایمان به خداوند و قدرت الهی آغاز کرد. قتل انور سادات و شکل گیری انتفاضه و جنبش های جدید اسلامی در فلسطین نتیجه این حرکت جدید بود.

۱۸- نمونه هایی از تأثیرات انقلاب اسلامی بر جهان اسلام را بنویسید. پاسخ: جنبش های جدید اسلامی در فلسطین، انتفاضه، جهاد اسلامی افغانستان در برابر حکومت وابسته به بلوک شرق، تشکیل جبهه نجات اسلامی در الجزایر،

۱۹- مهم ترین پیامد انقلاب اسلامی ایران در جهان اسلام را بیان کنید. پاسخ: سلسله قیام ها و انقلاب های گسترده مردم در کشورهای عربی از سال ۱۳۸۹ شمسی که تاکنون به سقوط قدرت های سیاسی در چهار کشور عربی منجر شده است. انقلاب هایی که حکایت از بیداری اسلامی دارد هر چند کشورهای اروپایی تلاش دارند این انقلابات را بخشی از فرایند غربی شدن کشورهای عربی معرفی کنند و به همین دلیل آن را بهار عربی می نامند.

۲۰- بیداری اسلامی حاصل چیست؟ و انقلاب ایران در آن چه نقشی دارد؟ پاسخ: بیداری اسلامی حاصل انتقال بیداری از سطح نخبگان به متن مردم و فرهنگ عمومی جامعه اسلامی است. انقلاب اسلامی ایران از طریق بیداری اسلامی الگوی جدیدی را در برابری اسلام قرار داده است. بیداری اسلامی اگر در سطح جوامع اسلامی تحقق پیدا کند به سوی نظامی حرکت خواهد کرد که فارغ از قدرت های قومی و قبیله ای و الزامات امنیتی بر مدار فقاقت و عدالت سازمان می یابد.

۲۱- انقلاب ایران بر اساس آموزه های اسلامی، خود را دارای چه رسالت و مسئولیتی می دانست؟ پاسخ: ۱- از عزت و اقتدار جهان اسلام پاسداری می کرد. ۲- دفاع از محرومان و مستضعفان جهان را وظیفه خود می دانست. ۳- فطرت الهی همه انسان ها را مخاطب پیام خود قرار می داد و حل مشکلات معرفتی و معنوی بشریت را در محدوده رسالت خود می دید.

- ۲۲- امام خمینی در نامه خود به رهبر شوروی به چه نکاتی اشاره کرد؟ **پاسخ:** ازدواج میان اصلی تفکر فلسفی جهان غرب یعنی حس گرایی و عقل گرایی یاد کرد و با استفاده از حکمت مشاء و حکمت اشراق به اشکالاتی اشاره کرد که در محدود کردن دانش و علم به شناخت حسی یا شناخت عقلی وجود دارد.
- ۲۳- نقش انقلاب ایران در تکوین یا گسترش اندیشه های پسمادرن چگونه بود؟ **پاسخ:** بحران های عمیق معرفتی و معنوی جهان غرب و چالش های مربوط به آن با انقلاب اسلامی و شکل گیری جنبش های اسلامی فرصت بروز و ظهور یافت و بایبدری اسلامی رویکرد دینی و معنوی به زندگی اجتماعی در سطوح مختلف جوامع غربی به وجود آمد و بدین ترتیب ارزش ها و آرمان های بعد از رنسانس اعتبار جهانی خود را از دست داد و نظریه هایی که ناظر به افول سکولاریسم بود شکل گرفت.
- ۲۴- جغرافیای فرهنگی و سیاسی جهان جدید چگونه شکل گرفت ؟ **پاسخ:** ۱- با انقلاب اسلامی ایران با ذخائر معرفتی و شیعی ۲- فروپاشی بلوک شرق ۳- افول سکولاریسم و تکوین و گسترش پسمادرن با تاثیر پذیری از بیداری اسلامی با رویکرد دینی ۴- با مقاومت انقلاب در برابر سلسله اقدامات مستمر غرب علیه خود
- ۲۵- نمونه هایی از مقابله غرب با انقلاب اسلامی ایران بنویسید. **پاسخ:** کودتای نوزده، هشت سال جنگ تحمیلی و تجهیز ارتش عراق با سلاح های شرق و غرب و دلارهای نفتی کشورهای عربی
- ۲۶- نظریه پایان تاریخ فوکویاما به چه موضوعی اشاره دارد و انقلاب اسلامی ایران چگونه بر آن خط بطلان کشید؟ **پاسخ:** با فروپاشی بلوک شرق جهان به سوی یک قطبی شدن پیش می رود و تعارض و برخورد های تاریخ ساز به پایان می رسد. انقلاب ایران با حضور فرهنگی و تمدنی خود مقاومت در برابر جهان غرب را به وجود آورد و با پیامدهای جهانی اش برای نظریه خط بطلان کشید.
- ۲۷- نظریه جنگ تمدن ها چه ویژگی هایی را مطرح می سازد؟ **پاسخ:** ضمن اعتراف به شکل گیری قطب بندی جدید فرهنگی و تمدنی اولاً با طرح دیگر تمدن ها در عرض تمدن اسلامی، جایگاه برجسته و منحصر به فرد انقلاب و فرهنگ اسلامی را نادیده می گرفت. ثانیاً با طرح جنگ تمدن ها رویکرد خصمانه جهان غرب را به جنبش های اسلامی نتیجه ورود مجدد دیگر فرهنگ ها به عرصه زندگی بشر معرفی می کرد و از این طریق هراسی را که پس از جنگ جهانی دوم نسبت به بلوک شرق وجود داشت متوجه جهان اسلام می گرداند.
- ۲۸- اقتصاد و سیاست جهان غرب در شرایط کنونی چگونه است؟ **پاسخ:** اقتصاد و سیاست جهان غرب در شرایط فعلی که ابعاد جهانی پیدا کرده نیازمند به مناطق پیرامونی است. انباشت ثروت جهان در دست جمعی اندک جز با فقر و وابستگی اقتصادی و سیاسی انبوه آدمیان ممکن نیست.
- ۲۹- دنیای غرب برای تامین نیازهای اقتصادی و سیاسی خود و مقابله با حرکت مستقلى که در جهان اسلام شکل گرفته است به چه فعالیت هایی پرداخته است؟ **پاسخ:** ۱- مقابله نظامی و سیاسی از طریق حضور مستقیم مانند آنچه در افغانستان و عراق رخ داد. ۲- محاصره و تحریم اقتصادی از طریق سازمان های بین المللی مانند آنچه نسبت به ایران انجام می دهد. ۳- تبلیغ معنویت های کاذب و سکولار در کشورهای غربی برای اشباع خلا معنوی فرهنگ غرب ۴- تصویر سازی خشن و غیر عقلایی از فرهنگ اسلامی از طریق سازماندهی جریان های تروریستی و هابی ۵- تفسیر های سکولار از اسلام و حمایت از اسلام امریکایی برای

بدل سازی نسبت به انقلاب اسلامی ۶- مدیریت جنگ رسانه ای همه جانبه در برابر حرکت فرهنگی جهان اسلام ۷-
ایجاد اختلافات فرقه ای و مذهبی برای تضعیف جهان اسلام